

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**VLOGA IN POMEN STATISTIKE KREDITNIH INSTITUCIJ
V OKVIRU STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ**

Ljubljana, maj 2002

Martina Može

KAZALO

1	UVOD.....	1
2	USKLAJEVANJE SLOVENSKE DRŽAVNE STATISTIKE S STATISTIKO EVROPSKE UNIJE.....	3
3	STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ V EU	5
3.1	Razlogi za razvoj strukturne statistike podjetij	5
3.2	Vsebina in sestava uredbe sveta Evropske unije o strukturni statistiki podjetij....	6
3.3	Prednosti in nekatere pomanjkljivosti strukturne statistike podjetij.....	11
4	RAZVOJ STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ V SLOVENIJI	12
4.1	Pomen razvoja strukturne statistike podjetij v Sloveniji	12
4.2	Uporaba administrativnih virov za namene strukturne statistike podjetij v Sloveniji	14
4.2.1	Poslovni register Slovenije.....	14
4.2.2	Računovodska poročila podjetij, ki jih zbira Agencija za plačilni promet	16
4.2.3	Davčne evidence Davčne uprave RS	16
4.2.4	Statistični register delovno aktivnega prebivalstva	17
4.3	Nadaljnji razvoj strukturne statistike podjetij v Sloveniji.....	17
5	STATISTIKA KREDITNIH INSTITUCIJ V OKVIRU STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ.....	19
5.1	Pomen statistike kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij.....	19
5.2	Definicija kreditne institucije in področja, ki jih zajema statistika kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij	21
5.2.1	Definicija kreditne institucije	21
5.2.2	Področja, ki jih zajema statistika kreditnih institucij.....	23
5.3	Specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij (aneks 6).....	24
5.4	Eurostatovo poročilo o kvaliteti statistike kreditnih institucij	28
5.4.1	Primerjava oz. skladnost statistike kreditnih institucij s statistiko evropskega sistema nacionalnih računov, z bančno statistiko ECB ter s statistiko držav OECD ...	30
6	UVEDBA STATISTIKE KREDITNIH INSTITUCIJ V OKVIRU STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ V SLOVENIJI	32
6.1	Splošno o finančnem sektorju	32
6.2	Kreditne institucije in bančni sistem v Sloveniji.....	33
6.3	Analiza razpoložljivosti virov podatkov za namene statistike kreditnih institucij v Sloveniji	34
6.3.1	Strukturni podatki	36
6.3.2	Računovodski podatki iz izkaza uspeha in bilance stanja kreditnih institucij	37
6.3.3	Podatki o internacionalizaciji	42
6.3.4	Podatki o zaposlenosti.....	42
6.3.5	Ostali podatki.....	43
6.4	Ugotovitve analize razpoložljivosti virov za namene statistike kreditnih institucij v Sloveniji	43
7	SKLEP	44
	LITERATURA	46
	VIRI.....	47

1 UVOD

Statistika je nepogrešljiv del informacijskih sistemov, ki zagotavlja državi, gospodarstvu in javnosti uporabne podatke in informacije o ekonomskih, demografskih in socialnih pojavih ter o okolju, na podlagi katerih ti subjekti sprejemajo pomembne odločitve na različnih ravneh (Bregar, 1999, str. 8).

V času globalizacije in informacijske družbe se vloga statističnih informacij še povečuje, kar pomeni nov izziv in hkrati novo odgovornost za statistiko. V ospredje se postavlja vprašanje kakovosti statističnih podatkov, to je ažurnih, točnih, zanesljivih podatkov, ki ustrezajo po vsebini glede na namen uporabe in po razčlenjenosti in ki so uporabniku dosegljivi (Bregar, 1994, str. 61). Pri tem je pomembna uporaba informacijske tehnologije, številnih novih komunikacijskih kanalov in orodij za obdelavo statističnih podatkov, ki omogočajo enostaven pristop do časovno ažurnih podatkov ter številnih bank podatkov. Poleg tega pa razvoj in uporaba informacijske tehnologije pomeni spremenjen način zbiranja in posredovanja statističnih podatkov ter racionalizacijo dela tako pri dajalcih kot pri uporabnikih podatkov (Zabukovec, 1999, str. 13).

Tako v sodobnem tržnem gospodarstvu država in predvsem podjetja, kot glavni akterji sodobnega gospodarstva, za racionalno sprejemanje odločitev potrebujejo čim več informacij o gospodarskih subjektih; le-te naj bi bile na voljo čim hitreje in bi prikazovale realno sliko celotnega gospodarstva. Ne zadostujejo več osnovni makroekonomski agregatni kazalci, kot je to veljalo za tradicionalno industrijsko družbo, ampak so potrebni novi vpogledi v celoten gospodarski proces. Potrebne so učinkovite informacije, ki temeljijo na primerljivih podatkih iz različnih virov, razpoložljivih na dokaj razčlenjenih ravneh in podprtih z različnimi klasifikacijskimi kriteriji (dejavnost, velikost, pravna oblika, geografska lokacija).

Vse to utemeljuje razvoj novega področja v evropski statistiki, to je področje strukturne statistike podjetij (*angl. Structural Business Statistics - SBS*), ki je postala ena od osrednjih razvojnih tem uradnih statistik v Evropski uniji. Evropska unija namenja statistiki še posebno skrb, saj so kakovostne in objektivne informacije pogoj za sprejemanje odločitev na različnih ravneh v različnih povezavah Evropske unije.

Strukturna statistika podjetij je postala del uradne statistike Evropske unije z uredbo o strukturni statistiki podjetij¹, ki je bila sprejeta 20. decembra 1996. Z uredbo o strukturni statistiki podjetij je Evropska unija želela zagotoviti podatke o gospodarskih subjektih, ki so med državami primerljivi, hkrati pa omogočajo zagotavljanje osnovnih informacij, ki jih gospodarstvo in državne ter mednarodne institucije potrebujejo za sprejemanje svojih

¹ Council Regulation (EC, EURATOM) No 58/97 of 20 December 1996 concerning structural business statistics; OJ No L 14/I, 17.01.1997.

odločitev. "Strukturno statistiko podjetij označuje uporaba podatkov iz različnih virov in njihovo usklajevanje s pomočjo statističnih standardov, pokritost celotnega gospodarstva z vidika velikosti podjetij ter razpoložljivost podatkov na dokaj razčlenjenih ravneh. Uresničevanje teh usmeritev pomeni razvojni izziv za samo statistiko, pa tudi za podjetja kot dajalce in uporabnike podatkov" (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 528).

Strukturna statistika podjetij zajema različne dejavnosti gospodarstva, med drugim tudi področje kreditnih institucij, ki je za delovanje enotnega evropskega finančnega prostora zelo pomembno. Trend globalizacije finančnih trgov, internacionalizacije finančnih poslov in uveljavitev enotnega finančnega prostora v Evropski uniji vodijo k popolni liberalizaciji trga kapitala, integraciji bančnega trga in drugih finančnih trgov. Statistika mora slediti zahtevam po statističnih informacijah tudi na tem področju, kar utemeljuje pomembnost razvoja statistike kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij.

Prizadevanja Slovenije za vključitev v Evropsko unijo in potreba po zagotavljanju podatkov, primerljivih s podatki držav članic Evropske unije in drugih držav, vodi Slovenijo oziroma Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS), kot samostojni statistični državni urad, k sprejetju razvoja strukturne statistike podjetij, vključno s statistiko kreditnih institucij. "Slovenija mora državno statistiko razvijati v smeri upoštevanja Eurostatovih² in drugih mednarodnih standardov, saj je usklajena državna statistika pogoj za pogajanja in članstvo v Evropski uniji. Poleg tega pa Slovenija sama kot sodobna odprta država potrebuje primerljivo državno statistiko tudi zaradi mednarodne primerljivosti in za sporazumevanje z zunanjimi partnerji..." (Bregar, 1999, str. 13).

Namen diplomskega dela je na splošno predstaviti strukturno statistiko podjetij kot eno izmed razvojnih tem uradnih statistik v Evropski uniji in v Sloveniji ter statistiko kreditnih institucij kot del strukturne statistike podjetij. Poleg splošne predstavitve pa je namen diplomskega dela z okvirno analizo ugotoviti, kakšna je razpoložljivost obstoječih virov v Sloveniji za pridobivanje podatkov, ki jih zahteva statistika kreditnih institucij. Z drugimi besedami, ali je mogoče v Sloveniji pridobiti podatke za spremenljivke statistike kreditnih institucij v že obstoječih virih.

V diplomskem delu bom v prvem poglavju pojasnila razloge za usklajevanje slovenske državne statistike s statistiko Evropske unije. Nadaljevala bom s poglavjem o strukturni statistiki podjetij v Evropski uniji, kjer bom osvetlila pomen strukturne statistike podjetij, katere uredbe jo določajo, katera področja dejavnosti pokriva ter prednosti in slabosti strukturne statistike podjetij. Sledi poglavje o razvoju strukturne statistike podjetij v Sloveniji, kjer bom pojasnila, zakaj je pomemben razvoj in uvedba te statistike v Sloveniji, ter prikazala uporabnost administrativnih virov za namene strukturne statistike podjetij. V

² Eurostat je evropski statistični urad, ki je del statističnega sistema Evropske unije. Poleg Eurostata izgrajujejo statistični sistem v okviru EU še statistični uradi EU in nacionalni statistični sistemi držav članic (Bregar, 1999, str. 9).

četrtem poglavju se bom osredotočila na statistiko kreditnih institucij kot del strukturne statistike podjetij in skušala prikazati pomembnost razvoja strukturne statistike podjetij tudi na področju bančništva. Sledi poglavje o uvedbi statistike kreditnih institucij v Sloveniji, in sicer analiza razpoložljivosti virov za specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij v Sloveniji, s poudarkom na računovodskih spremenljivkah kot najpomembnejših za spremljanje poslovanja kreditnih institucij. Diplomsko delo bom zaključila s sklepom, v katerem bom podala najpomembnejše ugotovitve analize razpoložljivosti virov podatkov za namene strukturne statistike podjetij v Sloveniji.

2 USKLAJEVANJE SLOVENSKE DRŽAVNE STATISTIKE S STATISTIKO EVROPSKE UNIJE

Z uveljavljanjem enotnega trga v Evropski uniji, s pospešenim razvojem mednarodne trgovine in hitrim razvojem informacijske tehnologije se je postavilo v ospredje vprašanje uporabe mednarodno in medsebojno neusklajenih standardov na področju klasifikacij, registrov in metodoloških osnov. Uradna statistika mora biti prilagojena novim zahtevam tržnega gospodarstva in nujno usklajena z mednarodnimi standardi.

Osnovne usmeritve razvoja statistike v Sloveniji določa sporazum o pridruženem članstvu in bodoča polnopravna vključitev Slovenije v Evropsko unijo, ki vodi k osnovnemu cilju: izgradnja sodobne državne statistike po standardih Evropske unije (Križman, 1994, str. 54).

Proces usklajevanja slovenske državne statistike z mednarodnimi standardi sloni na posebni deklaraciji, ki sta jo leta 1994 sprejela SURS in Eurostat. Ta deklaracija zavezuje slovensko statistiko, da najkasneje do vstopa Slovenije v Evropsko unijo prilagodi statistične in tudi nekatere administrativne standarde zahtevam EU. Pomemben dejavnik pri pospeševanju evropeizacije državne statistike je tudi tehnična pomoč Evropske unije v obliki programa Phare³. Zelo pomembno je tudi bilateralno sodelovanje in izmenjava znanj SURS-a s statističnimi uradi držav članic EU ter držav sporazuma EFTA, CEFTA.

Tako je SURS za eno prvih razvojnih prioritet postavil uskladitev statističnih klasifikacij z mednarodnimi standardi kot pogoj mednarodne primerljivosti. Proces usklajevanja statističnih klasifikacij je potekal postopno. Prvi korak k harmonizaciji in mednarodni primerljivosti slovenskih klasifikacij je bila nadomestitev jugoslovanske Enotne klasifikacije dejavnosti (EKD) z novo Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD), ki

³ Phare je program, ki ga je EU leta 1992 vzpostavila z namenom pomagati državam srednje in vzhodne Evrope, da se pridružijo glavnemu toku evropskega razvoja in vzpostavijo tesnejše politične in gospodarske vezi z EU.

temelji in je izvedena iz klasifikacije dejavnosti NACE Rev. 1. SKD je postala obvezen nacionalni standard za zbiranje in prikazovanje podatkov po dejavnosti leta 1997. Slovenija je prevzela tudi klasifikacijo proizvodov po dejavnostih CPA, ki jo uporablja kot osnovo usklajevanja drugih klasifikacij z mednarodnimi standardi in tudi kot izhodišče za razvoj statistike storitev. Eden zahtevnejših projektov usklajevanja statističnih klasifikacij je bil razvoj in uvedba Nomenklature industrijskih proizvodov - NIP, ki se jo uporablja od leta 1995 dalje. NIP je usklajena z evropsko klasifikacijo proizvodov PRODCOM, preko te klasifikacije pa tudi s CPA in NACE Rev.1 (Bregar, 1999, str. 38-39). To je le nekaj najpomembnejših klasifikacij, ki jih je slovenska statistika prevzela in uskladila z mednarodnimi standardi, so pa še druge na različnih področjih statistike, ki so bile usklajene.

Evropeizacija slovenske statistike pomeni zadovoljevanje potreb uporabnikov podatkov po vsebini in na način, običajen v tržnih gospodarstvih, pokrivanje potreb javnega sektorja (vlade, ministrstva, druge javne institucije) in zasebnega sektorja (poslovni subjekti, raziskovalci, splošna javnost), pokrivanje mednarodnih obveznosti države pri izkazovanju in posredovanju podatkov, uskladitev vsebine in ciljev z mednarodnimi, predvsem evropskimi standardi (Križman, 1994, str. 54). Torej, harmonizacija evropske statistike je zelo pomembna z vidika procesov združevanja in prizadevanj Slovenije za vključitev v Evropsko unijo, vendar s poudarkom, da "...državna statistika ni predmet pogajanj, ampak je osnova in pogoj za pogajanja in članstvo v Evropski uniji..." (Banovec, 1998, str. 30).

Prizadevanja za članstvo v Evropski uniji niso edini razlog za usklajeno državno statistiko. Tu ne gre zanemariti procesov internacionalizacije in globalizacije ter njihovih učinkov na povečevanje primerljivosti statističnih klasifikacij in kazalcev v svetovnem merilu (Bregar, 1999, str. 258). Slovenija kot tržna država sama potrebuje primerljivo statistiko zaradi mednarodne primerljivosti s svetom in za sporazumevanje z zunanjimi partnerji. Bistvo urejene globalizirane in evropeizirane državne statistike je, da tako statistiko potrebujemo predvsem sami zase. Potrebuje jo država za racionalno odločanje na narodno gospodarski ravni in podjetja, ki se le s primerljivo statistiko lahko približajo konkurenčnemu svetu. Podjetja za uspešno poslovanje potrebujejo informacije, ki jim dajejo celovit in dovolj podroben prerez dogajanj na domačem in svetovnem trgu. Informacije naj bi bile z uporabo sodobnih informacijskih sistemov lahko in hitro dostopne. Zagotavljale naj bi spremljanje sprememb gospodarstva in primerljivost domačega in svetovnega dogajanja. Vse te informacije pa lahko zagotovi le statistika, ki je primerljiva s statistikami držav s tržnim gospodarstvom. V tržnem gospodarstvu pomenijo pravilne in pravočasne informacije znatno konkurenčno prednost.

Mednarodno usklajena statistika, usklajene klasifikacije z mednarodnimi standardi, dobro razvit informacijski sistem, razvitost različnih virov podatkov (administrativni viri, statistični viri, splošne raziskave, statistične ocene) so potrebne prvine za razvoj strukturne statistike podjetij, ki je ena od prioritarnih področij razvoja slovenske državne statistike. Namen razvoja strukturne statistike podjetij v Sloveniji je zagotavljanje mednarodno

primerljivih podatkov v skladu z evropskimi standardi o strukturi statistiki podjetij in evropskim sistemom nacionalnih računov ter v okviru strukturne statistike podjetij zagotoviti podatke, ki bodo uporabnikom statističnih podatkov (država, podjetja, statistični analitiki, splošna javnost) pomagali pri sprejemanju tekočih in razvojnih poslovnih odločitev (Gorjan, 2001, str. 1). Strukturna statistika podjetij predstavlja za statistiko in pa tudi za podjetja kot dajalce in uporabnike podatkov pravi razvojni izziv.

3 STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ V EU

3.1 Razlogi za razvoj strukturne statistike podjetij

Za racionalno sprejemanje odločitev podjetja in države so potrebne informacije, ki prikazujejo realno sliko gospodarstva, so med državami primerljive in spremljajo ekonomska dogajanja v gospodarstvu na nacionalni in svetovni ravni. Take informacije oziroma podatke zajema strukturna statistika podjetij, ki meri delovanje gospodarstva skozi (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 529):

- rezultate poslovanja podjetij (promet, vrednost proizvodnje, dodana vrednost);
- inpute oziroma proizvodne faktorje (zaposlenost in stroški dela, investicije, vlaganja sredstev v raziskave in razvoj, vlaganja sredstev v kadre, stanje osnovnih sredstev);
- demografske in druge značilnosti poslovne populacije.

Te informacije niso zanimive le za tradicionalne uporabnike uradne statistike, kot so država, analitiki, ampak tudi za podjetja in splošno javnost.

Razlogi za nujnost po hitrem razvoju strukturne statistike podjetij so naslednji:

- delovanje skupnega evropskega ekonomskega prostora (prost pretok kapitala, delovne sile, skupen denar, prost pretok blaga in storitev med državami znotraj EU) zahteva natančne, obsežne, zanesljive in primerljive informacije o strukturi, aktivnosti, konkurenčnosti in poslovanju podjetij znotraj enotnega trga na nacionalni in na svetovni ravni; take informacije zagotovi strukturna statistika podjetij;
- nova industrijska politika je usmerjena k pospeševanju konkurenčnosti na mikro ravni, vendar za to potrebuje primerno informacijsko osnovo (razčlenjenost podatkov), kakršno v osnovi zagotavlja strukturna statistika podjetij;
- z naraščanjem pomena storitev v informacijski družbi, kot so npr. finančne storitve, zavarovalništvo, turizem, naraščajo potrebe po ažurnih informacijah tudi na področju storitev; informacijsko praznino na področju storitev zapolnjuje strukturna statistika podjetij;
- krepitev privatnega sektorja, povečanje števila malih in srednje velikih podjetij, ki so postala pomemben del gospodarstva, a so s tradicionalno statistiko slabo pokrita;

- prehod iz industrijske v informacijsko družbo prinaša globoke strukturne spremembe: razvoj tehnologije in visoko razvita industrija prinaša vedno nove proizvode in storitve, zato so potrebna vlaganja sredstev podjetij v raziskave, razvoj in inovacije; znanje postaja proizvodni vir in dejavnik kakovosti življenja, zato je pomembno vlaganje v znanje, saj usposobljena delovna sila povečuje konkurenčnost podjetij; zaradi onesnaženja, ki ga je za seboj pustila industrijska družba, je potreben razvoj ekološke industrije in vlaganja sredstev podjetij v varstvo okolja; informacijska družba potrebuje statistiko, ki bo vse to zajemala in analizirala. In to zajema strukturna statistika podjetij;
- za izpolnjevanje določenih meril Evropske unije in institucionalnih dogovorov (delovanje EMU s skupnim denarjem, BDP/BNP kot osnova za dodelitev sredstev strukturnih skladov, vodenje GATS, idr.) so potrebni zanesljivi statistični viri in skupni ekonomski statistični kazalci, ki jih lahko zagotovi strukturna statistika podjetij.

3.2 Vsebina in sestava uredbe sveta Evropske unije o strukturni statistiki podjetij

Z uveljavitvijo strukturne statistike podjetij je Evropska unija želela zagotoviti podatkovno podporo za odločanje tako na mikro kot na makro ravni. Zato je Svet Evropske unije za potrebe sprejemanja odločitev Evropske komisije ter potrebe gospodarstev skupnega evropskega ekonomskega prostora sprejel uredbo o strukturni statistiki podjetij.

Namen uredbe je zagotoviti skupen pravni okvir za zbiranje, obdelavo in posredovanje podatkov o strukturi, dejavnosti, konkurenčnosti in poslovanju podjetij v Evropski uniji (1. člen uredbe št. 58/97 o strukturni statistiki podjetij). Podatki morajo biti kakovostni in primerljivi med državami znotraj EU in tudi med državami zunaj EU. Zbrani statistični podatki o malih in srednje velikih podjetjih, o vlaganju sredstev v podjetja za izobraževanje, raziskave, razvoj, inovacije, za varstvo okolja, ekološko industrijo, turizem in visoko razvito industrijo in drugi, naj bi podjetjem ter njihovim asociacijam zagotavljali informacije za razumevanje svojih trgov in prepoznavanje svojih aktivnosti in delovanja glede na konkurente in svoj sektor – na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni (Gorjan, 2001, str. 2).

Uredba o strukturni statistiki podjetij obvezuje države članice oziroma nacionalne statistične urade, da evropskemu statističnemu uradu Eurostat pošiljajo podatke, ki naj bi omogočili predvsem analizo (2. člen uredbe št. 58/97 o strukturni statistiki podjetij):

- strukture in razvoja dejavnosti;
- uporabljenih proizvodnih faktorjev in drugih elementov obsega dejavnosti, uspešnosti in konkurenčnosti;
- razvoj dejavnosti in trgov na ravni regij, držav članic, celotne EU in na svetovni ravni;
- poslovnega obnašanja;
- značilnosti majhnih in srednje velikih podjetij;
- specifičnih lastnosti podjetij v posebnih skupinah dejavnosti.

Razvoj strukturne statistike podjetij je urejen s številnimi uradnimi uredbami. Prva uredba o strukturni statistiki podjetij (št. 58/97) je bila sprejeta 20. decembra 1996. Sestavljena je iz osnovnega besedila (*angl. core text*) in štirih aneksov (*angl. annexes*). V besedilu so podana izhodišča za sprejem same uredbe in splošna določila, medtem ko se aneksi nanašajo na posamezne module. Vsak modul prinaša seznam spremenljivk, za katere je potrebno zbirati podatke in podrobna določila o (Bavdaž, 2001, str. 21):

- namenu zbiranja podatkov;
- dejavnostih, za katere je potrebno zbrati podatke, in stopnji razčlenjenosti teh podatkov (področje, skupina ali razred v klasifikaciji dejavnosti NACE Rev. 1; prva ali druga raven klasifikacije teritorialnih enot NUTS (*angl. Nomenclature of territorial units statistics*));
- statističnih enotah, na osnovi katerih morajo biti podatki zbrani (podjetje, enota enovrstne dejavnosti, lokalna enota);
- prvem referenčnem letu in periodiki zbiranja (letna, večletna);
- standardih za oceno kvalitete in reprezentativnosti statistik;
- rokov za posredovanje podatkov in najdaljšem možnem prehodnem obdobju uvajanja strukturne statistike podjetij v posameznih državah članicah;
- poročilih glede razpoložljivosti podatkov za izbrane spremenljivke in pilotnih študijah, ki te spremenljivke vključujejo.

Prvi aneks (*angl. Annex 1 – A common module for annual structural statistics*) vključuje demografsko, regionalno statistiko in statistiko podjetij, za katere se zbirajo podatki letno. Aneks 1 ali skupni modul vsebuje seznam splošnih spremenljivk (glej Tab. 1, na str. 8), ki so skupne vsem dejavnostim v okviru klasifikacije dejavnosti NACE Rev. 1⁴ na ravni področij⁵ od C – "Rudarstvo" do K – "Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve" in od M – "Izobraževanje" do O – "Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti" (glej Priloga 1, kjer so navedene vse dejavnosti, ki jih pokriva strukturna statistika podjetij). Sledijo ostali trije aneksi, ki se nanašajo na specifična področja, in sicer področje industrije (*Annex 2*), področje trgovine (*Annex 3*) in področje gradbeništva (*Annex 4*).

Kasneje je bila sprejeta dopolnitev v obliki posebne uredbe za področje zavarovalništva – *Council Regulation (EC, Euratom) No 410/98 amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics* – ki je osnovni uredbi dodala še peti aneks (*Annex 5*). Ta uredba je bila sprejeta 16. februarja 1998.

⁴ NACE Rev. 1 se kot obvezna klasifikacija dejavnosti uporablja v EU od 1. januarja 1993. Pogoji in način uporabe so bili predpisani z uredbo Council Regulation (EEC) No 3037/90. NACE Rev. 1 temelji na prvi evropski klasifikaciji dejavnosti iz leta 1970 (NACE 70), dopolnjena in usklajena pa je tudi z zadnjo različico klasifikacije ISIC Rev. 3, ki jo je objavil statistični oddelek ŽN (Bregar, 1999, str. 30).

⁵ NACE Rev. 1 je razčlenjena na: **17 področij**, ki so označena z 1-mestno črkovno šifro (A-Q); **31 podpodročij**, ki so označena z 2-mestno črkovno šifro; **60 oddelkov**, ki so označeni z 2-mestno številčno šifro; **222 skupin**, ki so označene s 3-mestno številčno šifro; **503 razredov**, ki so označeni s 4-mestno številčno šifro (Bregar, 1999, str. 31).

Tabela 1: Seznam spremenljivk strukturne statistike podjetij skupnega modula z navedbo pogostosti zbiranja in enote opazovanja

Šifra	Ime spremenljivke	Pogostost zbiranja, enota opazovanja
11 11 0	Število podjetij	Leto, podjetje
11 21 0	Število lokalnih enot	Leto, lokalna enota
12 11 0	Promet	Leto, podjetje
12 12 0	Vrednost proizvodnje	Leto, podjetje
12 14 0	Dodana vrednost v osnovnih cenah	Leto, podjetje
12 15 0	Dodana vrednost po stroških faktorjev	Leto, podjetje
13 11 0	Vse nabave (pošiljanje izbirno)	Leto, podjetje
13 12 0	Nabave blaga in storitev za nadaljnjo prodajo v nespremenjeni obliki	Leto, podjetje
13 31 0	Stroški zaposlenih	Leto, podjetje
13 32 0	Plače	Leto, regija
15 11 0	Bruto investicije v opredmetena sredstva	Leto, podjetje; leto, regija
16 11 0	Delovno aktivno prebivalstvo	Leto, podjetje; leto, regija
16 13 0	Zaposlene osebe	Leto, podjetje

Vir: Council Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics, Annex 1.

Leta 2001 je Komisija evropske skupnosti podala predlog⁶ za umestitev še dveh specifičnih področij k osnovni uredbi o strukturi statistiki podjetij, in sicer: **področje kreditnih institucij (Annex 6)** in področje pokojninskih skladov (*Annex 7*). Svet evropske skupnosti in Evropski parlament predlaganega dodatka formalno še nista sprejela. Lahko pa pričakujemo, da bo predlog kmalu sprejet, saj Evropska unija poudarja bistven pomen učinkovitega enotnega evropskega finančnega prostora, kar vodi k sprejetju statistike kreditnih institucij in pokojninskih skladov v okviru strukturne statistike podjetij. Države EU že pospešeno razvijajo statistike teh dveh področij in že zbirajo podatke za specifične spremenljivke s področja kreditnih institucij in pokojninskih skladov. Informacije s področja kreditnih institucij, pokojninskih skladov in drugih finančnih storitev so zelo pomembne, predvsem za ocenjevanje enotnega finančnega trga, kot podpora za izračunavanje številnih makroekonomskih kazalcev in za ocenjevanje stabilnosti finančnega sistema v Evropski uniji. Poleg tega pa je mogoče pridobiti podatke za večino spremenljivk, specifičnih za področje kreditnih institucij in pokojninskih skladov iz obstoječih administrativnih virov (nacionalni statistični uradi, nacionalne centralne banke in drugi), iz česar lahko predpostavljamo, da podjetja ne bodo dodatno obremenjena za zbiranje in posredovanje podatkov.

⁶ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics.

Aneks 1 predstavlja tako imenovani horizontalni vidik statistike podjetij, medtem ko ostali aneksi odražajo tako imenovani vertikalni pogled statističnega sistema specifičnih področij posameznih dejavnosti. Vsi aneksi od št. 2-7 vsebujejo seznam spremenljivk, ki so specifične za vsako področje posebej in dajejo najboljši možen pregled dejavnosti, delovanja in konkurenčnosti vsakega področja posebej. Te spremenljivke izhajajo iz različnih področij ekonomske statistike, kar kaže na povezanost strukturne statistike podjetij z ostalimi področji ekonomske statistike. Strukturna statistika podjetij pokriva tako vsa področja dejavnosti po klasifikaciji dejavnosti NACE Rev. 1, razen področij A, B, L, P in Q⁷ (3. člen uredbe o strukturi statistiki podjetij št. 58/97) (glej Tab. 2, na str. 9).

Tabela 2: Področja po klasifikaciji dejavnosti NACE Rev.1, ki jih pokrivajo posamezni aneksi uredbe o strukturi statistiki podjetij

Št. aneksa	Področje	NACE Rev. 1
1	Vsa, razen A, B, L, P, Q	C-K, M-O
2	Industrija	C, D, E
3	Trgovina	G
4	Gradbeništvo	F
5	Zavarovalništvo	J ⁸
6	Kreditne institucije	J
7	Pokojninski skladi	J

Vir: Bregar, Bavdaž: Structural Business Statistics and the Role of Meta Database in its Development, 2000, str. 529.

Poleg glavne uredbe (št. 58/97), ki predstavlja jedro in vsebino strukturne statistike podjetij, so predpisane še dodatne uredbe, ki so pomembne za izvajanje uredbe o strukturi statistiki podjetij. Te uredbe so (Bavdaž, 2001, str. 23-24):

- Uredba št. 2700/98 o definicijah strukturne statistike podjetij, kjer so zapisane podrobne razlage vsebine posameznih spremenljivk – *Commission Regulation (EC) No 2700/98 of 17 December 1998 concerning the definitions of characteristics for structural business statistics*;
- Uredba št. 2702/98 o tehničnem formatu za prenos podatkov strukturne statistike podjetij na Eurostat – *Commission Regulation (EC) No 2702/98 of 17 December 1998 concerning the technical format for the transmissions of structural business statistics*;
- Uredba št. 2699/98 o dovoljenih odstopanjih za strukturno statistiko podjetij, ki navaja dovoljena odstopanja pri uvajanju uredbe o strukturi statistiki podjetij za posamezne države članice EU, kot na primer daljši rok za posredovanje podatkov, manjkajoči podatki za določeno dejavnost, manjkajoči podatki za posamezne spremenljivke -

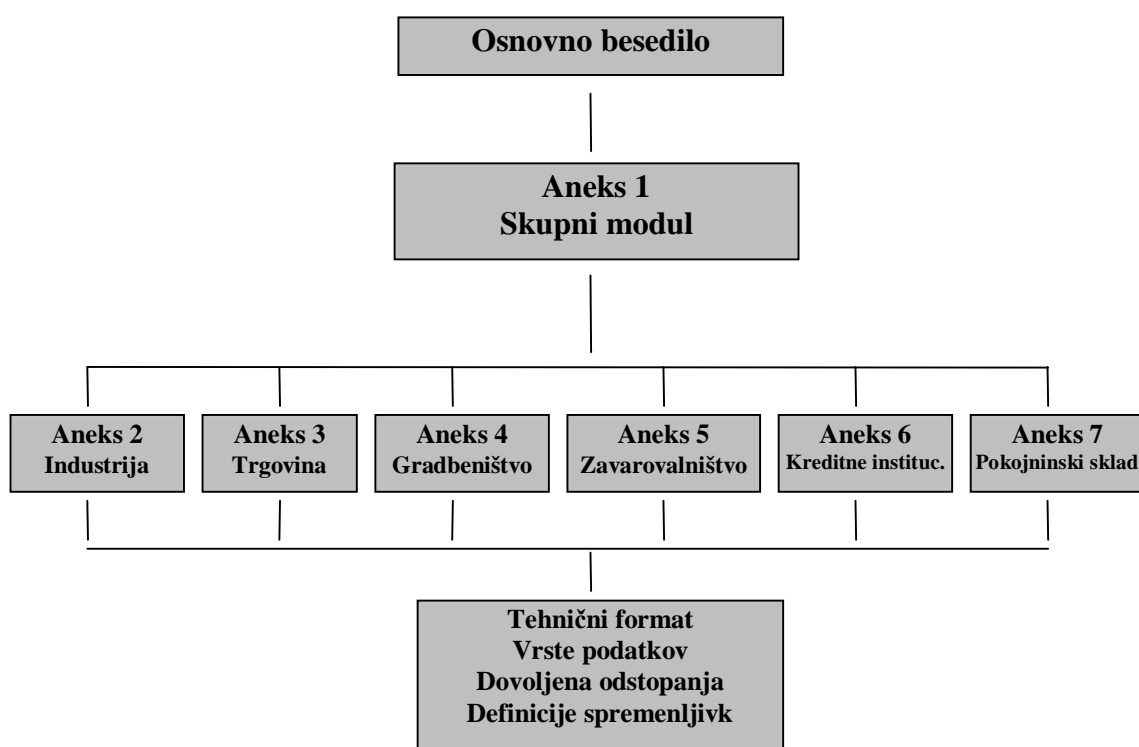
⁷ A – Kmetijstvo, lov, gozdarstvo; B – Ribištvo; L – Dejavnost javne uprave in obrambe; P – Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem; Q – Ekstrateritorialne organizacije in združenja.

⁸ Zavarovalništvo, kreditne institucije in pokojninski skladi spadajo v področje J – Finančno posredništvo. Kljub temu, da sodijo v isto področje, je za vsako dejavnost posebej opredeljen svoj aneks. To lahko pripišemo razvoju finančnih storitev in vse večjemu pomenu teh področij v EU.

Commission Regulation (EC) No 2699/98 of 17 December 1998 concerning the derogations to be granted for structural business statistics;

- Uredba št. 2701/98 o zahtevanih vrstah podatkov za strukturno statistiko podjetij, ki podaja podrobna navodila za vsako vrsto podatkov: prvo referenčno leto, periodika, dejavnosti, ki jih pokriva, spremenljivke, stopnja razčlenjenosti po dejavnosti in morebitne druge razčlenitve (po velikosti, regijah, lastništvu) - *Commission Regulation (EC) No 2701/98 of 17 December 1998 concerning the series of data to be produced for structural business statistics;*
- Uredba št. 1618/99 o merilih za oceno kvalitete strukturne statistike podjetij, ki med merila uvršča koeficient variacije, stopnjo neodgovorov in posebni poročili o strategiji raziskovanj in o določanju osnovne dejavnosti - *Commission Regulation (EC) No. 1618/99 of 23 July 1999 concerning the criteria for the evaluation of quality of structural business statistics.*

Slika 1: Struktura in povezava med uredbami strukturne statistike podjetij

Vir: Bregar, Bavdaž, 2000, str. 4.

Za državne statistike predstavlja uvedba strukturne statistike podjetij zahtevno razvojno nalogo. Pri tem imajo zelo pomembno vlogo predvsem nacionalni statistični uradi, ki so odgovorni za zbiranje, obdelavo in posredovanje podatkov o strukturni statistiki podjetij.

Za razvoj strukturne statistike podjetij je zelo pomembno temeljno določilo iz uredbe o strukturi statistiki podjetij, ki nacionalnim statističnim uradom dopušča, da sami poljubno izberejo optimalno kombinacijo različnih virov podatkov (statistične raziskave, administrativni viri, statistične ocene). Pogoj je le, da so ti statistični viri, kot viri podatkov za strukturno statistiko podjetij, kakovostni, med seboj skladni in izpolnjujejo ostale pogoje, ki jih določa uredba o strukturi statistiki podjetij.

Zahtevnost se kaže predvsem z zapletenostjo strukturne statistike podjetij, ki se izraža s številnimi spremenljivkami iz različnih področij ekonomske statistike, s pokritostjo celotnega gospodarstva z vidika dejavnosti in z vidika velikosti podjetij ter z razpoložljivostjo objavljenih podatkov najmanj na ravni oddelka po klasifikaciji dejavnosti NACE Rev.1.

3.3 Prednosti in nekatere pomanjkljivosti strukturne statistike podjetij

Strukturna statistika podjetij ima določene prednosti, ki utemeljujejo pomembnost razvoja strukturne statistike podjetij. Ima pa tudi nekatere pomanjkljivosti, ki so se pokazale z uvedbo sistema strukturne statistike podjetij v prakso npr. nerazpoložljivosti podatkov, vendar so s hitrim razvojem informacijske tehnologije in z uporabo vseh razpoložljivih virov, ki jih imajo nacionalni statistični uradi na voljo, te pomanjkljivosti odpravljive.

Prednosti oziroma posebne značilnosti, ki razlikujejo strukturno statistiko podjetij od tradicionalne statistike v industrijski družbi, so (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 531):

- pokritost celotnega gospodarstva z vidika dejavnosti (pokrita so vsa področja po klasifikaciji dejavnosti NACE Rev. 1, razen področij A, B, L, P in Q; medtem ko tradicionalno usmerjena statistika pokriva le industrijski sektor);
- razpoložljivost podatkov strukturne statistike podjetij na dokaj razčlenjenih ravneh (najmanj na ravni oddelkov klasifikacije dejavnosti NACE Rev.1, medtem ko običajno statistika ponuja podatke na makro ravni);
- spremenljivke, ki jih zajema strukturna statistika podjetij, so splošno znane ekonomske spremenljivke (promet, dodana vrednost, zaposlene osebe, investicije, vrednost proizvodnje) z jasnim ekonomskim pomenom in splošno uporabnostjo za vsa področja dejavnosti;
- načeloma so spremenljivke med seboj povezane in skladne – to dovoljuje izračunavanje izvedenih ekonomskih kazalcev, ki so vsebinsko jasni in enostavni ter relevantna osnova za racionalno sprejemanje odločitev v gospodarstvu na makro in mikro ravni;
- večina spremenljivk je vrednostno izraženih in jih je mogoče pridobiti v administrativnih virih (računovodske evidence, davčne evidence);
- strukturna statistika podjetij spodbuja nacionalne statistične urade, da uporabljajo poleg statističnih raziskav in statističnih ocen administrativne vire, ki so jim na razpolago, in na ta način relativno zmanjšujejo stroške zbiranja podatkov.

Poleg prednosti je, kot že omenjeno, tudi nekaj pomanjkljivosti (Exchange of methodological practices, 2001):

- veliko število spremenljivk oziroma preveč podrobno opredeljenih, še posebej za majhne države, kjer to lahko povzroči zvišanje stroškov zbiranja podatkov;
- prepogostost zbiranja nekaterih podatkov, še posebej za tiste spremenljivke, ki niso razpoložljive v računovodskih izkazih podjetij ali v administrativnih virih, in so za te podatke potrebne specifične raziskave;
- obremenjenost podjetij za posredovanje podatkov - zaradi povečanja povpraševanja po statističnih in ekonomskih informacijah v poslovnem in zasebnem sektorju, ki zahteva na eni strani zelo široke, na drugi pa zelo specializirane, specifično določene statistične podatke, se lahko poveča obremenjenost podjetij zaradi zahtev statistike po posredovanju statističnih podatkov. To lahko zviša stroške podjetij, še posebej malih podjetij;
- neprimerljivost z opredelitvami spremenljivk nekaterih drugih področij statistike (npr. opredelitev "stroškov zaposlenih" strukturne statistike podjetij se razlikuje od opredelitve "stroški dela" statistike nacionalnih računov);
- neobstoje ali nerazvite pojave v nekaterih državah (npr. spremenljivke "Zaposlene osebe, ki delajo na domu" v Sloveniji ni mogoče spremljati, saj delo na domu v Sloveniji še ni razvito).

4 RAZVOJ STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ V SLOVENIJI

4.1 Pomen razvoja strukturne statistike podjetij v Sloveniji

Z uvajanjem tržnega gospodarstva se je v Sloveniji bistveno spremenila struktura populacije poslovnih subjektov. Okrepil se je privatni sektor malih in srednje velikih podjetij, ki so postali pomemben del slovenskega gospodarstva. Liberalizacija cen in sprostitev konkurence narekuje stalno prilagajanje strategije poslovanja podjetij. Podjetje za uspešno poslovanje potrebuje informacije, ki prikazujejo realno sliko slovenskega in svetovnega gospodarstva ter da so te informacije lahko in hitro dostopne (Gorjan, 2001, str. 2).

Prizadevanja Slovenije za vključitev v Evropsko unijo in potreba po zagotavljanju podatkov, primerljivih s podatki držav članic Evropske unije in drugih držav, je vodila SURS k sprejetju razvoja strukturne statistike podjetij. Z razvojem strukturne statistike podjetij želi SURS zagotoviti gospodarstvu, državnim institucijam, raziskovalnim organizacijam ter drugim uporabnikom dostop do podatkov o poslovnih subjektih, ki so mednarodno primerljivi in upoštevajo veljavne evropske standarde o strukturi statistiki podjetij.

V okviru nacionalnega programa Phare za leto 1998 in projekta StatCOP "Nadaljnja uskladitev slovenske statistične metodologije z zahtevami EU in krepitev institucionalne zmogljivosti SURS-a z vidika vključevanja v EU" je SURS izvedel podprojekt razvoja strukturne statistike podjetij. V okviru projekta je bila opravljena metodološka analiza razpoložljivosti osnovnih virov za uvedbo strukturne statistike podjetij, opredeljen razvoj programske opreme, ki bo podpirala podatkovni sistem strukturne statistike podjetij, ter poskusna uvedba oblikovanega sistema strukturne statistike podjetij v prakso. Analiziranih je bilo 85 spremenljivk – splošne spremenljivke iz aneksa 1 in specifične spremenljivke iz področja industrije (aneks 2), trgovine (aneks 3) in gradbeništva (aneks 4) (glej Priloga 2). Navedene spremenljivke so bile analizirane po vsebinskih sklopih: Demografija podjetij; Input/Output; Delo in zaposleni; Investicije; Raziskave in razvoj; Specifične spremenljivke posameznih modulov. Iz analize so bile izvzete specifične spremenljivke iz področja zavarovalništva, kreditnih institucij in pokojninskih skladov.

Razvoj strukturne statistike podjetij naj bi prispeval tudi k odpravi ali vsaj zmanjšanju pomanjkljivosti obstoječega sistema letne statistike podjetij. Ključne pomanjkljivosti obstoječega programa statističnih raziskav na področju strukturne statistike podjetij so (Gorjan, 2001, str. 3):

- podatki se zbirajo s številnimi raziskavami, ki so med seboj slabo usklajene; zbiranje podatkov se podvaja, definicije istih pojmov v različnih vprašalnikih so neuskaljene;
- vse dejavnosti niso dobro pokrite, predvsem storitve;
- pomanjkljivo je merjenje pojavov in spremljanje delovanja malih podjetij;
- z obstoječim programom statističnih raziskovanj v celoti ne pokrijemo zahtev na področju strukturne statistike podjetij;
- obstoječi program ne zagotavlja vseh podatkov za obračun bruto domačega proizvoda v okviru zahtev ESA 95;
- podjetja so preveč obremenjena s poročanjem podatkov, premalo so izkoriščene možnosti novih tehnoloških pristopov pri zbiranju podatkov;
- podjetja niso motivirana za posredovanje podatkov, ker dobijo premalo povratnih informacij za tržne analize.

Z vzpostavitvijo strukturne statistike podjetij želi SURS v okviru projekta na enoten način spremljati poslovanje podjetij ter zagotoviti mednarodno primerljive podatke ob upoštevanju evropskih standardov o strukturi statistiki podjetij. Namen projekta je bil organizirati takšno zbiranje podatkov o poslovanju podjetij, ki bo omogočalo izračunavanje primerljivih kazalcev za analiziranje dogajanj in strukturnih sprememb populacije poslovnih subjektov ter zagotavljalo osnovne informacije za izdelavo tržnih analiz in sprejemanje poslovnih odločitev v podjetjih, hkrati pa ponudilo osnovo za izračun bruto domačega proizvoda in oceno osnovnih makroekonomskih kategorij nacionalnih računov. Po drugi strani je SURS z oblikovanjem informacijsko podprtega sistema strukturne statistike podjetij želel zagotoviti racionalnejši pristop pri zbiranju, obdelavi in razpošiljanju podatkov, kar bo vplivalo tudi na izboljšanje kvalitete in pravočasnosti statističnih rezultatov na področju strukturne statistike podjetij (Gorjan, 2001, str. 3).

4.2 Uporaba administrativnih virov za namene strukturne statistike podjetij v Sloveniji

Za oblikovanje metodoloških izhodišč za strukturno statistiko podjetij je bilo najprej potrebno preučiti obstoječe statistične in administrativne vire in oceniti uporabnost virov za potrebe strukturne statistike podjetij (Gorjan, 2001, str. 4).

Po zakonu o državni statistiki (ZDStat) ima SURS zaradi izvajanja programa statističnih raziskovanj pravico zbirati podatke iz vseh obstoječih virov. Poročevalske enote ("dajalci podatkov" – razna ministrstva, vladne in druge institucije) so nosilci raznih uradnih in administrativnih zbirk podatkov (evidence, registri, baze podatkov, itd.) in so po tem zakonu dolžni posredovati podatke za namen statističnih raziskovanj. SURS-u tako posredujejo podatke razna ministrstva (Ministrstvo za finance, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, itd.) in druge vladne in državne institucije (Zavod RS za zaposlovanje, Davčna uprava RS, Carinska uprava RS, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Banka Slovenije in druge).

Glavni, že obstoječi, viri za zbiranje podatkov za strukturno statistiko podjetij v Sloveniji so (Gorjan, 2001a, str. 2):

- Poslovni register Slovenije;
- računovodska poročila podjetij, ki jih zbira Agencija za plačilni promet;
- davčne evidence Davčne uprave RS;
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva.

V nadaljevanju bom na kratko predstavila te štiri glavne vire podatkov za strukturno statistiko podjetij in opisala, katere so njihove glavne prednosti in pomanjkljivosti, ter katere podatke iz teh virov lahko neposredno uporabimo za spremenljivke strukturne statistike podjetij. Zaradi velikega števila spremenljivk, le-teh na tem mestu nisem navedla. Te so navedene v Prilogi 2, katera prikazuje vse spremenljivke, ki so bile zajete v analizo.

4.2.1 Poslovni register Slovenije

V osnovi naj bi poslovni registri vsebovali vse statistične enote, ki opravljajo pridobitno ali nepridobitno dejavnost na območju ekonomskega teritorija določene države. Popolnost zajetja vseh enot omogoča vrsto različnih uporab registra (Bregar, 1999, str. 46).

Poslovni registri so tako uporabni (Bregar, 1999, str. 47):

- pri identifikaciji in oblikovanju statističnih enot opazovanja;
- pri pripravi in organizaciji statističnih raziskav;
- pri spremljanju demografije podjetij – nastanek novega podjetja (rojstvo), prenehanje poslovanja podjetja (smrt), združevanja med podjetji;

- pri uporabi podatkov iz administrativnih virov – uporaba administrativnih orodij, kot so poslovni registri za statistične namene, postaja kot način razbremenjevanja podjetij izrednega pomena;
- kot sredstvo za distribucijo in posredovanje podatkov.

Vendar imajo poslovni registri tudi nekatere pomanjkljivosti. Te so (Bregar, 1999, str. 53):

- nepopolno zajetje enot: določene statistične enote, ki dejansko obstajajo, v registru niso zajete;
- podvajanje ali celo večkratno zajetje enot: ena in ista enota je vnesena v register večkrat pod različnimi identifikacijskimi številkami;
- napaka v naslovu: potencialna nevarnost za ostale pomanjkljivosti;
- napake pri šifriranju: ta problem se nanaša na klasifikacijske spremenljivke;
- navidezno aktivne enote.

Poslovni register Slovenije (PRS) je osrednja, javna kooperativna baza podatkov o poslovnih subjektih in njihovih delih, ki imajo sedež na območju Republike Slovenije. PRS vsebuje naslednje enote (Bregar, 2000, str. 9):

- poslovne subjekte;
- podružnice in ostale dele poslovnih subjektov;
- podružnice tujih poslovnih subjektov.

PRS pridobiva podatke iz primarnih registrov, evidenc in razvidov. Te vodijo različni registrski organi, ki so pooblašteni za vodenje registrov, evidenc in razvidov o poslovnih subjektih. Glavni viri poslovnega registra so: sodni register, v katerem so vpisane vse pravne osebe; davčni uradi, ki vodijo evidence o samostojnih podjetnikih; Ministrstvo za notranje zadeve, ki vodi evidence o političnih strankah in civilnih družbah; Ministrstvo za kulturo, ki posreduje podatke o umetnikih; različne zbornice in uradi, kot so obrtniška zbornica, odvetniška zbornica, zdravniška zbornica, ki posredujejo podatke o registriranih zdravnikih, veterinarjih, odvetnikih, detektivih, in drugi organi. V PRS so evidentirani vsi poslovni subjekti, ki so bili registrirani, evidentirani ali ustanovljeni po zakonu, ne glede na njihovo sedanjo aktivnost (Gorjan, 2001a, str. 3).

Poslovni register kot glavni vir podatkov o poslovnih subjektih je vsekakor zelo uporaben vir podatkov za strukturno statistiko podjetij in izpolnjuje pogoje predvsem za spremljanje spremenljivk na področju demografije podjetij (Gorjan, 2001a, str. 3). Uredba o strukturni statistiki podjetij določa kot demografske spremenljivke splošnega modula "Število podjetij" (11 11 0) in "Število lokalnih enot" (11 21 0); spremenljivki "Število rojstev" (11 12 0) in "Število smrti" (11 13 0) se pojavljata v modulih Industrija in Gradbeništvo, medtem ko je spremenljivka "Število enot enovrstne dejavnosti" (11 31 0) prisotna le v modulu Industrija (Bregar, 2000, str. 13).

4.2.2 Računovodska poročila podjetij, ki jih zbira Agencija za plačilni promet

Agencija za plačilni promet (APP) je v skladu z Nacionalnim programom statističnih raziskovanj pooblaščen institucija za zbiranje statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha od vseh gospodarskih družb, subjektov gospodarskih javnih služb in drugih družb, ki vodijo računovodske evidence po zakonu o gospodarskih družbah (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 23). Letni računovodski izkazi so vodeni po Slovenskih računovodskih standardih (SRS), ki so usklajeni z Mednarodnimi računovodskimi standardi (MRS), kar zagotavlja mednarodno primerljivost podatkov. Podatki se zbirajo v pisni ali elektronski obliki, rok za oddajo agenciji pa je dva meseca po preteku koledarskega leta (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 23).

Z uveljavitvijo strukturne statistike podjetij so postali letni računovodski izkazi, predvsem podatki iz bilanc stanja podjetij, zelo pomemben vir za izračunavanje spremenljivk strukturne statistike podjetij. Ta vir je zelo pomemben vir podatkov za strukturno statistiko podjetij zaradi celotne pokritosti, pravočasnosti, elektronske oblike, dobrega sodelovanja s SURS-om, zadovoljive prilagoditve za potrebe strukturne statistike podjetij in dostopnosti podatkov. Pomanjkljivost tega vira je le, da so prvi rezultati razpoložljivi šele konec aprila, kar pomeni premalo časa za upoštevanje rokov, ki so določeni z uredbo o strukturni statistiki podjetij (Gorjan, 2001a, str. 5).

Iz nekaterih podatkov, ki jih APP posreduje, je mogoče neposredno odčitati podatke za spremenljivke strukturne statistike podjetij, in ti so: "Promet" (12 11 0), "Sprememba vseh zalog" (13 21 0), "Sprememba zalog blaga in storitev za nadaljnjo prodajo v nespremenjeni obliki" (13 21 1), "Sprememba zalog končnih proizvodov in nedokončane proizvodnje" (13 21 3). Hkrati pa so ti podatki osnova za izračun naslednjih spremenljivk: "Vrednost proizvodnje" (12 12 0), "Dodana vrednost v osnovnih cenah" (12 14 0), "Dodana vrednost po stroških faktorjev" (12 15 0), "Vse nabave" (13 11 0), "Nabave blaga in storitev za nadaljnjo prodajo v nespremenjeni obliki" (13 12 0), "Plače" (13 32 0), "Stroški socialne varnosti" (13 33 0) (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 23).

4.2.3 Davčne evidence Davčne uprave RS

Davčna uprava ima različne podatke o posameznih kategorijah davčnih zavezancev (zavezanec za davek na dodano vrednost, pravna oseba, zasebnik, samostojni podjetnik posameznik). Za strukturno statistiko podjetij so zlasti uporabni viri podatkov o dohodkih samostojnih podjetnikov posameznikov, med njimi predvsem napoved za odmero davka od dohodkov iz dejavnosti (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 23-24).

Napoved za odmero davka od dohodkov iz dejavnosti skupaj z letnimi poročili predstavljajo osnovo za ocenjevanje spremenljivk strukturne statistike podjetij, ki so

vrednostno izražene (za ocenjevanje prometa, vrednosti proizvodnje, nabave, spremembe zaloga, dodane vrednosti, stroškov zaposlenih) za zasebnike (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 24).

Glavne pomanjkljivosti tega vira so kakovost identifikacijskih števil in pravočasnost podatkov. V sodelovanju z Davčno upravo poskuša SURS izboljšati kakovost teh zbirk podatkov s šifriranjem identifikacijskih števil in z računalniško vodenim preverjanjem teh podatkov (Gorjan, 2001a, str. 6).

4.2.4 Statistični register delovno aktivnega prebivalstva

Statistični register delovno aktivnega prebivalstva je redno ažuriran na podlagi podatkov iz obrazcev Prijava podatkov za uvedbo in vodenje matične evidence pokojninskega in invalidskega zavarovanja, evidence zdravstvenega zavarovanja, evidence o sklenitvi delovnega razmerja. Vsebuje naslednje podatke: osebno identifikacijsko številko, šolsko izobrazbo, poklic, število delovnih izmen, vrsto zaposlitve in identifikacijsko številko delodajalca. Register se uporablja predvsem za namene statistike delovne sile, je pa tudi pomemben vir za izračunavanje spremenljivk strukturne statistike podjetij.

Statistični register delovno aktivnega prebivalstva vključuje vse zaposlene in samozaposlene osebe, zato je uporaben vir za splošno spremenljivko "Zaposlene osebe" (16 13 0). V registru najdemo tudi podatke razčlenjene po regijah in po skupinah dejavnosti po SKD.

Vendar pa v registru ne najdemo podatkov za naslednje spremenljivke strukturne statistike podjetij: "Delovno aktivno prebivalstvo" (16 11 0), "Število zaposlenih oseb na osnovi ekvivalenta opravljenih ur" (16 14 0), "Število opravljenih ur zaposlenih oseb" (16 15 0), "Vajenci, ki delajo po pogodbi" (16 13 2) (Gorjan, 2001a, str. 6).

4.3 Nadaljnji razvoj strukturne statistike podjetij v Sloveniji

Dejavnosti razvoja strukturne statistike podjetij so se v letu 2000 pospešeno odvijale. V okviru odobrenih sredstev Phare (nacionalni program) je SURS pričel z izvajanjem projekta razvoja strukturne statistike podjetij. V letu 2000 je bil opravljen celovit metodološki pregled obstoječih administrativnih in statističnih virov in ovrednotenje le-teh pri uporabi za strukturno statistiko podjetij (Poročevalec Državnega zbora RS, 2001).

Vse ugotovitve SURS-a kažejo na to, da je razvoj strukturne statistike podjetij v Sloveniji mogoče nasloniti na obstoječe vire, pri čemer imajo nosilno vlogo registri in računovodske evidence. Kakovost administrativnih virov je dobra in v glavnem izpolnjuje zahteve uredbe o strukturni statistiki št. 58/97. Sicer so prisotne določene pomanjkljivosti, predvsem s pravočasnostjo, vendar se jih po mnenju SURS-a z nadaljnjim sodelovanjem z

institucijami, ki SURS-u posredujejo podatke, lahko odpravi. Analiza obstoječih statističnih in administrativnih virov je pokazala, da je mogoče pridobiti podatke za večino spremenljivk strukturne statistike podjetij. Od 85 analiziranih spremenljivk pokrivajo razpoložljivi viri kar 78 spremenljivk.

Vendar kljub temu, da obstoječi administrativni in statistični viri omogočajo že velik del podatkov za izračunavanje spremenljivk strukturne statistike podjetij, se vpeljeve nove raziskave, s katero se bo zbralo manjkajoče podatke, ne bo mogoče v celoti izogniti. Za pridobitev manjkajočih podatkov mora tako SURS oblikovati dodatno raziskovanje, s katerim bo omogočal popolno harmonizacijo slovenske statistike podjetij z evropsko uredbo o strukturni statistiki podjetij ter omogočil tudi regionalno spremljanje poslovanja podjetij. Da ne bi po nepotrebnem obremenjevali podjetij z izpolnjevanjem statističnih obrazcev, se bo SURS še naprej dogovarjal z drugimi državnimi organi (Davčna uprava RS, Agencija za javnopravne evidence Slovenije) o uporabi njihovih administrativnih evidenc za statistične namene. Ker pa se zbiranju podatkov od podjetij ne da v celoti izogniti, bo SURS z uporabo metod vzorčenja, ocenjevanja in imputiranja skušal breme poročanja zmanjšati. Tako bo SURS z uporabo obstoječih administrativnih in statističnih virov ter novo raziskavo omogočil uporabnikom dostop do podatkov o stanju gospodarstva in položaju podjetij v gospodarskih panogah, ki bodo mednarodno primerljive (Gorjan, 2001, str. 5).

Na SURS-u se zavedajo pomembnosti razvoja in uporabe informacijske tehnologije. Za namene strukturne statistike podjetij so razvili programsko opremo za integriran sistem strukturne statistike podjetij. Z oblikovanjem ustrezne informacijske podpore zbiranja podatkov so želeli zagotoviti racionalnejše zbiranje in obdelavo podatkov ter njihovo diseminacijo, hkrati pa izboljšati kvaliteto in časovno razpoložljivost statističnih rezultatov na področju poslovanja podjetij.

Na podlagi analize in ocen obstoječih administrativnih in statističnih virov in smernic razvoja strukturne statistike podjetij so oblikovali informacijsko podprt proces zbiranja, obdelave in diseminacije podatkov strukturne statistike podjetij. Razpoložljive podatke iz posameznih administrativnih in statističnih virov so shranili v uporabniku prijazno podatkovno skladišče, ki omogoča relativno enostaven dostop do podatkov in uporabo letih za izračunavanje spremenljivk strukturne statistike podjetij. Podatkovno skladišče je oblikovano tako, da omogoča dostop do individualnih in agregiranih podatkov. Dostop do zaupnih (individualnih podatkov posameznih podjetij in agregiranih zaupnih podatkov) bodo imeli le pooblaščen delavci SURS-a. Ob upoštevanju zaupnosti podatkov bodo preko vzpostavljene internetne povezave do podatkov imeli dostop tudi zunanji uporabniki. V podatkovnem skladišču bodo shranjeni podatki od leta 1995 naprej. Pregledovanje podatkov pa je možno po dejavnosti, po teritorialni razdelitvi, po velikostnih razredih števila zaposlenih in prodajnih površinah trgovske dejavnosti (Gorjan, 2001, str. 6).

SURS v prihodnje načrtuje za nadaljnji razvoj strukturne statistike podjetij naslednje razvojne naloge: priprava vprašalnika o poslovanju podjetij, spremljanje razvojnih nalog EU s področja strukturne statistike podjetij, uvajanje novih tehnik in metod ocenjevanja podatkov, nadaljevanje razvoja strukturne statistike podjetij v okviru projekta StatCOP98, nadaljevanje prostovoljnega zbiranja podatkov o poslovanju podjetij ter harmonizacija oz. revizija obstoječih raziskovanj za zbiranje podatkov strukturne statistike podjetij.

Poleg zgoraj naštetih nalog sodi med razvojne naloge tudi nadaljnja uvedba uredbe o strukturni statistiki podjetij, vključno z aneksom 5 – zavarovalništvo, aneksom 6 – kreditne institucije in aneksom 7 – pokojninski skladi. Namen te razvojne naloge je zbiranje in posredovanje podatkov o poslovanju poslovnih subjektov Eurostatu v skladu z uredbo o strukturni statistiki podjetij ter sprejem ustrezne zakonodaje. Pri tem sodelujejo Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor, Agencija za plačilni promet in Davčna uprava RS, ki morajo SURS-u posredovati podatke za namene razvoja strukturne statistike podjetij v Sloveniji (SURS, Letni program statističnih raziskovanj za 2002, str. 32).

5 STATISTIKA KREDITNIH INSTITUCIJ V OKVIRU STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ

5.1 Pomen statistike kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij

Evropska unija poudarja bistven pomen učinkovitega delovanja enotnega finančnega trga. Razvoj in delovanje enotnega finančnega prostora potrebuje informacije o storitvah kreditnih institucij in drugih finančnih storitvah za merjenje učinkovitosti trga. Zaradi vpliva liberalizacije finančnih storitev, uvedbe enotnega denarja in prostega pretoka kapitala postajajo informacije o konkurenčnosti in internacionalizaciji finančnih storitev vse pomembnejše. Zato je potrebna dopolnitev oz. razširitev skupnega okvira za zbiranje, obdelavo, uporabo in vrednotenje podatkov o strukturi, dejavnosti, konkurenčnosti in poslovanju podjetij v Evropski uniji s statistiko kreditnih institucij (aneks 6), pokojninskih skladov (aneks 7) in drugih finančnih storitev. Kot že rečeno, harmonizirane statistične informacije s področja finančnih storitev so potrebne predvsem za ocenjevanje delovanja enotnega finančnega prostora, za izračunavanje številnih makroekonomskih kazalcev in za pregled stabilnosti finančnega sistema v Evropski uniji.

Komisija evropske skupnosti (*The EC Commission*) je leta 2001 podala predlog Svetu evropske skupnosti in Evropskemu parlamentu za uvrstitev statistike kreditnih institucij v osnovno uredbo o strukturni statistiki podjetij (*Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics*). Predlog dopolnjuje strukturno statistiko podjetij še z dvema pomembnima področjema: s področjem kreditnih institucij in s področjem pokojninskih

skladov. Predlog s strani Sveta evropske skupnosti in Evropskega parlamenta še ni bil sprejet, vendar so ga številni odbori s finančnega in bančnega področja (*the Committee on Monetary, Financial and Balance of payments statistics (CMFB), the Banking Supervisory Committee (BSC), the Insurance Committee, the Statistical Programme Committee*) podprli in podali pozitivno mnenje. Poleg tega je razvoj statistike kreditnih institucij zelo pomemben tudi za Evropsko centralno banko (ECB), ki potrebuje še dodatne informacije o poslovanju in konkurenčnosti kreditnih institucij (Proposal for amending Regulation No 58/97 concerning structural business statistics, 2001, str. 30). Statistika kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij lahko izboljša kakovost statističnih podatkov s področja finančnih storitev in s tem prispeva k izboljšanju kakovosti BDP kazalcev in kratkoročnih kazalcev, poveča razpoložljivost podatkov iz področja EU bančništva ter prispeva k stabilnosti evropskega finančnega sistema. Glede na pomembnost statistike finančnih storitev za učinkovito delovanje enotnega finančnega prostora lahko pričakujemo, da bo predlog kmalu sprejet. Kot že rečeno, v državah EU aktivnosti za sprejem aneksa 6 – kreditne institucije in aneksa 7- pokojninski skladi že pospešeno tečejo. Poleg tega pa potekajo intenzivne aktivnosti tudi že za sam razvoj teh statistik, saj države EU zbirajo podatke tudi za ti dve področji.

Za zbiranje, obdelavo in posredovanje podatkov so odgovorne same države članice (nacionalni statistični uradi, nacionalne centralne banke, nacionalne nadzorne oblasti in drugi), ki lahko v skladu s splošnim načelom, kot že prej povedano, sami izberejo kombinacijo različnih virov, le da izpolnjujejo določene pogoje, ki so določeni z uredbo o strukturni statistiki podjetij. Pri tem je pomembno poudariti, da so podatki za spremenljivke statistike kreditnih institucij v večini že razpoložljivi v administrativnih virih. To pomeni, da načeloma podjetja ne bodo dodatno obremenjena z zbiranjem in posredovanjem podatkov. Poleg tega je kakovost podatkov, ki jih zbira statistika kreditnih institucij, načeloma boljša od ostalih področij (trgovine, industrije in drugih področij), ker se glavne spremenljivke nanašajo na računovodske podatke iz bilance stanja in izkaza uspeha. Iz tega lahko sklepamo, da so podatki kakovostni, točni, usklajeni in primerljivi, kar izpolnjuje pogoje strukturne statistike podjetij. Kreditne institucije morajo redno posredovati računovodske podatke nadzornim organom, kar poveča tudi razpoložljivost teh podatkov (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 4).

Glavni namen uredbe (predloga) je postaviti pravni okvir za statistiko kreditnih institucij in pokojninskih skladov ter obvezati države članice, da posredujejo Eurostatu primerljive statistične podatke na evropski ravni (Methodological manual for statistics on credit institutions, 2001, str. 4). S tem se bo še izboljšala kakovost in razpoložljivost podatkov iz področja kreditnih institucij, pokojninskih skladov in drugih finančnih storitev, ki bodo prispevali k učinkovitemu delovanju in konkurenčnosti podjetij znotraj teh področij oz. sektorjev in hkrati prispevali k učinkovitosti celotnega finančnega sistema. Uporabniki teh informacij so v večini uporabniki uradnih statistik: institucije Evropske unije, državne institucije držav članic, podjetja, finančna industrija, sam bančni sektor, raziskovalni inštituti in univerze ter javnost.

5.2 Definicija kreditne institucije in področja, ki jih zajema statistika kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij

5.2.1 Definicija kreditne institucije

Kredit je zaupanje (od latinske besede "credere", to je zaupati ali verjeti) tistega, ki je dal na up ali na kredit, da bo dobil dano na kredit nazaj. Govorimo o kreditu in/ali o kreditnem razmerju, ki s tem nastane. Kreditno razmerje (med upnikom na eni strani in dolžnikom na drugi) nastane takrat, ko ne pride v istem trenutku do dajatve in protidajatve (Ribnikar, 1998, str. 59).

Kreditna institucija je definirana v Smernici Evropske skupnosti z dne 12.12.1977 (*First Council Directive 77/780/EEC*, ki jo je zamenjala nova smernica – *Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions*): **"kreditna institucija je podjetje, katerega posel je sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od občinstva ali javnosti in dajanje kreditov za svoj račun"**⁹. Običajno je tako definirana banka. Za banko namreč velja, da je to finančni posrednik, ki sprejema ali zbira vloge in daje posojila (Ribnikar, 1998, str. 59). Evropska unija je sprejela različne uredbe in smernice na bančnem in finančnem področju predvsem za nadzorne namene.

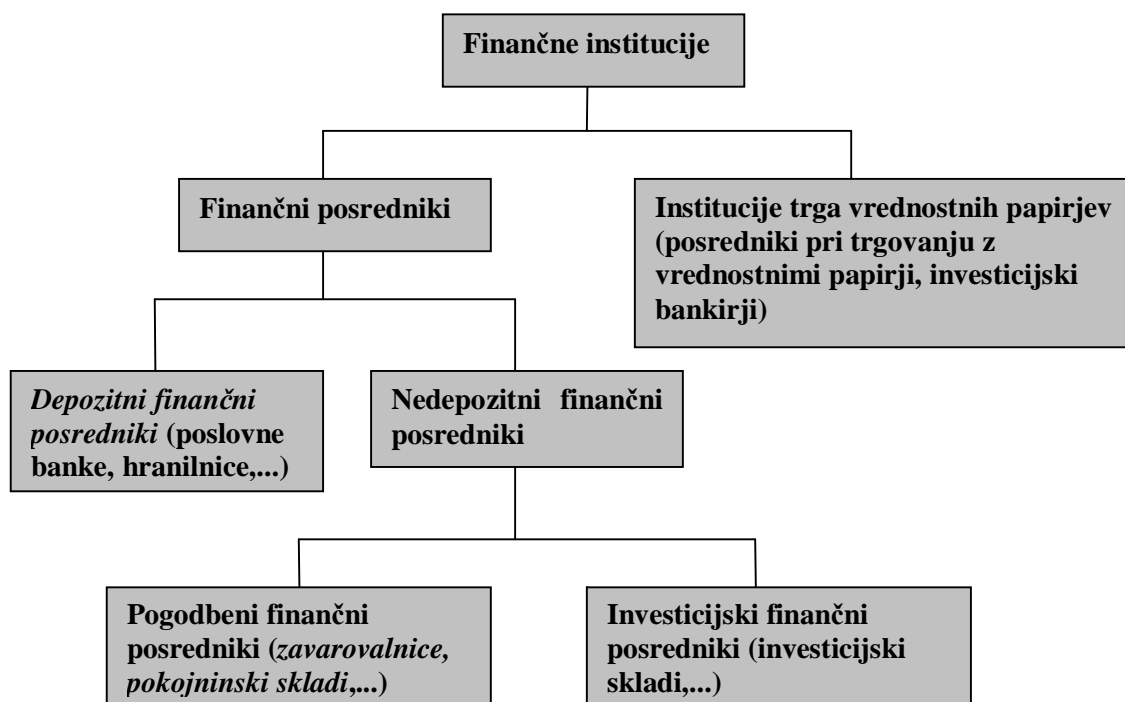
Pojem kreditne institucije se je uradno uveljavil v širši Evropi, vendar prihaja do nekaterih razlik v posameznih državah znotraj Evropske unije. Gre predvsem za različne uvedbe smernic Evropske unije v nacionalne zakone posameznih evropskih držav in različno zajemanje kreditnih institucij. Do teh razlik prihaja predvsem zaradi raznovrstnosti (heterogenosti) finančnih trgov v EU, ki ne dovoljujejo popolne harmonizacije finančnih uredb in smernic EU z nacionalno zakonodajo posameznih držav. Nekatere države uporabljajo širšo definicijo kreditnih institucij kot druge. Na primer, v angleški literaturi ni mogoče najti izraza kreditnih institucij, čeprav je smernica, v kateri je definicija kreditne institucije napisana, v angleščini. Drugače je v nemščini, kjer ni razlike med banko ali bančnim finančnim posrednikom in kreditno institucijo. Kreditne institucije so podjetja, ki se ukvarjajo z bančnimi posli, torej kreditne institucije preprosto enačijo z bankami, za katere pravijo, da imajo moč ustvarjati kredite. V francoščini najdemo "kreditno ustanovo", ki je finančno podjetje, ki se ukvarja z enim ali več bančnimi posli. Banko in nekatere druge finančne institucije štejejo h kreditnim ustanovam. Tako je kreditna institucija lahko banka, bančni finančni posrednik ali finančni posrednik, ki sprejema vloge. Kreditna institucija je zelo blizu francoski kreditni ustanovi ("*etablissement de credit*") in nemškemu kreditnemu institutu ali zavodu ("*Kreditinstitut*"). Najdlje je ta izraz od držav, ki uporabljajo angleščino, saj izraza kreditna institucija ne uporabljajo. V slovenščini

⁹ "Credit institution means an undertaking whose business is to receive deposits or other repayable funds from the public and to grant credits for its own account", Article 1 of Directive 2000/12/EC.

jemljemo kreditno institucijo kot soznačnico za banko ali za finančno institucijo, ki opravlja bančne posle (Ribnikar, 1998, str. 60).

Kreditna institucija je torej lahko banka, bančni finančni posrednik ali finančni posrednik, ki sprejema vloge. Kreditne institucije uvrščamo med finančne institucije. Finančne institucije se ukvarjajo s finančnimi posli v najširšem smislu. Delimo jih na finančne posrednike in na druge ali agentske finančne institucije. Finančni posredniki se vrivajo med končne posojilodajalce in končne posojilojemalce ter se zaradi njihovega posredništva poveča njihova premoženjska bilanca. Prek njih, torej prek njihove premoženjske bilance gredo sredstva od končnih posojilodajalcev h končnim posojilojemalcem. Banke so navadno najpomembnejši finančni posredovalci. Še posebno to velja, če upoštevamo, da so banke denarni finančni posredovalci. Finančne posrednike lahko naprej razčlenimo na tri skupine. Najprej so depozitni finančni posredniki, to je finančni posredniki, ki sprejemajo vloge, sem spadajo kreditne institucije. Poleg kreditnih institucij sodijo sem še komercialne banke, hranilnice, kreditne zveze, finančne družbe, vzajemne hranilnice. Vse druge finančne posrednike lahko imenujemo nedepozitni finančni posredniki, ki jih naprej lahko delimo na pogodbene finančne posrednike, kamor sodijo zavarovalnice in pokojninski skladi; in na investicijske finančne posrednike, kamor sodijo vzajemni skladi in investicijske družbe (Ribnikar, 1996, str. 44).

Slika 2: Delitev finančnih institucij

Vir: Ribnikar, 1996, str. 44.

5.2.2 Področja, ki jih zajema statistika kreditnih institucij

Statistika kreditnih institucij, kot je določeno v aneksu 6, zajema v okviru klasifikacije dejavnosti NACE Rev.1 naslednja dva razreda:

- razred 65.12 – *Drugo denarno posredništvo*;
- del razreda 65.22 – *Drugo kreditiranje*.

Razreda 65.12 in 65.22 spadata v področje J – *Finančno posredništvo* (glej Tab. 3 – poudarjeni vrstici predstavljata dejavnosti, ki so vključene v modul kreditne institucije).

Tabela 3: Dejavnosti področja J – *Finančno posredništvo*, vključene v modul kreditne institucije¹⁰

Oddelek	Skupina	Razred	Opis
65			Finančno posredništvo, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov
	65.1		Denarno posredništvo
		65.11	Dejavnost centralne banke
		65.12	Drugo denarno posredništvo
	65.2		Drugo finančno posredništvo
		65.21	Finančni zakup
		65.22	Drugo kreditiranje
		65.23	Drugo finančno posredništvo. d. n.
66			Zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja
	66.0		Zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja
		66.01	Življenjsko zavarovanje
		66.02	Dejavnost pokojninskih skladov
		66.03	Druga zavarovanja, razen življenjskega
67			Pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu
	67.1		Pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov
		67.11	Dejavnost finančnih trgov
		67.12	Posredništvo z vrednostnimi papirji
		67.13	Pomožne dejavnosti, povezane s finančnim posredništvom
	67.2		Pomožne dejavnosti v zavarovalništvu in pokojninskih skladih
		67.20	Pomožne dejavnosti v zavarovalništvu in pokojninskih skladih

Vir: Standardna klasifikacija dejavnosti 2002, str. 83-85.

¹⁰ Dejavnosti področja J, ki sodijo v modul kreditne institucije, so poudarjene (sivi vrstici).

V razred 65.12 – *Drugo denarno posredništvo* - spada: 65.121 - *Dejavnost bank*, kamor se šteje denarno posredništvo denarnih institucij, razen centralne banke, in 65.122 - *Dejavnost hranilnic*. Dejavnost centralne banke je izvzeta iz statistike kreditnih institucij. V razred 65.22 – *Drugo kreditiranje* - pa spada dajanje potrošniških kreditov, dolgoročna posojila industriji, posojanje denarja zunaj bančnega sistema, kreditiranje preko hipotek brez depozitov s strani institucij, ki niso vključena v bančništvo, in drugo.

Tu je pomembno poudariti, da v področje finančnega posredništva sodita še zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov (oddelek 66), ki pa ne sodita v aneks 6 – kreditne institucije, ampak sta za vsako področje posebej opredeljena dva druga aneksa, in sicer, kot že omenjeno, aneks 5 – zavarovalništvo, ki je že bil sprejet, in aneks 7 – pokojninski skladi, za katerega je bil skupaj z aneksom 6 podan predlog za sprejem.

5.3 Specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij (aneks 6)

Kot že večkrat omenjeno, določa statistiko kreditnih institucij aneks 6. Namen tega aneksa je osnovati skupni okvir za zbiranje, obdelavo, posredovanje in vrednotenje podatkov o strukturi, dejavnosti, poslovanju in konkurenčnosti področja kreditnih institucij. Ta modul vsebuje podroben seznam spremenljivk, ki so specifične za to področje. Seznam je razdeljen na več delov, ki pokrivajo različna področja zbranih podatkov (glej Tab. 4, na str. 25-26 in Priloga 3). Najpomembnejše za spremljane uspešnosti kreditnih institucij je področje, ki pokriva računovodske podatke iz bilance stanja in izkaza uspeha kreditnih institucij, ki so določene s smernico sveta Evropske skupnosti št. 86/635/EEC o letnih obračunih in konsolidiranih računih bank in drugih finančnih organizacij (*Council Directive 86/635/EEC on the annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions*). Nekateri ključni podatki so razdeljeni po klasifikaciji proizvodov CPA. Poleg računovodskih podatkov zbira statistika kreditnih institucij še strukturne podatke o demografiji kreditnih institucij, podatke o zaposlenosti in internacionalizaciji kreditnih institucij ter druge.

Prvo referenčno leto, za katerega bo postalo zbiranje podatkov za spremenljivke kreditnih institucij obvezno, je leto 2001 (za prejšnja leta države članice zbirajo in posredujejo podatke Eurostatu prostovoljno). Podatki morajo biti poslani Eurostatu najkasneje 10 mesecev po koncu referenčnega leta, za razliko od drugih področij (industrija, gradbeništvo, trgovina), za katere je določeno, da morajo biti podatki posredovani najkasneje 18 mesecev po koncu referenčnega leta. Razlog za to lahko iščemo v popolnosti in nadzoru teh podatkov s strani nacionalnih centralnih bank. V večini se podatki zbirajo letno, enota opazovanja je podjetje, razen če je določeno drugače. Nekatere spremenljivke so izbirne (glej Tab. 4, na str. 25-26, kjer so izbirne spremenljivke označene z zvezdico). To pomeni, da zbiranje in pošiljanje podatkov za te spremenljivke ni obvezno, ampak države same odločajo, ali bodo podatke za izbirne spremenljivke zbirale in posredovale ali ne.

Tabela 4: Seznam specifičnih spremenljivk statistike kreditnih institucij

Šifra	Ime spremenljivke
	Strukturni podatki
<u>11 11 0</u> ¹¹	Število podjetij
11 11 1	Število podjetij glede na pravni status
11 11 4	Število podjetij glede na sedež matičnega podjetja
11 11 6	Število podjetij po velikosti razredov bilančne vsote
11 11 7	Število podjetij po vrstah kreditnih institucij
<u>11 21 0</u>	Število lokalnih enot (regija)
11 41 1	Skupno število podružnic glede na lokacijo zunaj območja EEA
11 51 0	Skupno število hčerinskih podjetij (<i>financial subsidiaries</i>) ¹² glede na lokacijo v drugih državah
	Računovodski podatki iz izkaza uspeha
42 11 0	Prihodki od obresti (prejete obresti) in podobni prihodki
42 11 1	Prihodki od obresti in podobni prihodki od vrednostnih papirjev s fiksnim donosom
42 12 0	Odhodki za obresti in podobni odhodki
42 12 1	Odhodki za obresti in drugi odhodki povezani z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji
42 13 0	Prihodki od vrednostnih papirjev
42 13 1	Prihodki od delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivim donosom
42 14 0	Prejete provizije
42 15 0	Dane provizije
42 20 0	Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov
42 31 0	Drugi poslovni prihodki (prihodki od poslovanja)
42 32 0	Splošni upravni stroški
42 32 2	Drugi upravni stroški
42 33 0	Drugi poslovni odhodki (odhodki poslovanja)
42 35 0	Popravki vrednosti posojil in predujmov ter rezervacije za potencialne obveznosti in druge pogodbene obveznosti
42 36 0	Drugi popravki vrednosti
42 40 0	Dobiček ali izguba iz rednega poslovanja
42 50 0	Izreden dobiček ali izguba
42 51 0	Vsi davki (davek iz dobička, davek iz dobička zunaj rednega delovanja, drugi davki)
42 60 0	Dobiček ali izguba v poslovnem letu
<u>12 12 0</u>	Vrednost proizvodnje
<u>13 11 0</u>	Vse nabave
<u>13 31 0</u>	Stroški zaposlenih
<u>12 14 0</u> *	Dodana vrednost v osnovnih cenah* ¹³
<u>12 15 0</u>	Dodana vrednost po stroških faktorjev

¹¹ Podčrtane šifre nakazujejo splošne spremenljivke iz aneksa 1.

¹² Z izrazom "financial subsidiaries" je po opredelitvah statistike kreditnih institucij moč razumeti hčerinska (odvisna) podjetja kreditnih institucij, ki posredujejo finančne storitve (ni nujno, da so to banke).

¹³ Zvezdica označuje izbirne spremenljivke.

<u>15 11 0</u>	Bruto investicije v opredmetena sredstva
	Računovodski podatki iz bilance stanja
43 11 0	Posojila strankam
43 21 0	Dolgovi do strank
43 29 0	Kapital skupaj ali celotni kapital
43 30 0	Bilančna vsota
43 31 0	Bilančna vsota glede na sedež matičnega podjetja
43 32 0	Bilančna vsota glede na pravni status
	Podatki po proizvodih CPA
44 11 0*	Prejete obresti in podobni prihodki, razčlenjeni po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA*
44 12 0*	Dane obresti in podobni odhodki, razčlenjeni po klasifikaciji proizvodov CPA*
44 13 0*	Prejete provizije, razčlenjene po klasifikaciji proizvodov CPA*
44 14 0*	Dane provizije, razčlenjene po klasifikaciji proizvodov CPA*
	Podatki o internacionalizaciji
45 11 0	Geografska struktura celotnega števila poslovnih enot v državah EEA
45 21 0	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov
45 22 0	Geografska struktura bilančne vsote
45 31 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov "via the Freedom to Provide Services business" ¹⁴ (v drugih državah EEA)*
45 41 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih v podružnicah (v državah izven območja EEA)*
45 42 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih "via the Freedom to Provide Services business" (v državah zunaj območja EEA)*
	Podatki o zaposlenosti
<u>16 11 0</u>	Delovno aktivno prebivalstvo (regija)
16 11 1	Delovno aktivno prebivalstvo po vrstah kreditnih institucij
<u>16 13 0</u>	Zaposlene osebe
16 14 0	Število zaposlenih oseb na osnovi ekvivalenta opravljenih ur
13 32 0*	Plače* (regija)
	Ostali podatki
47 11 0*	Število računov, razčlenjenih po klasifikaciji proizvodov CPA*
47 12 0*	Število posojil in kreditov, razčlenjenih po klasifikaciji proizvodov CPA*
47 13 0	Število bančnih avtomatov v lasti kreditnih institucij

Vir: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics, 2001, str. 10.

¹⁴ Za izraz "via the Freedom to Provide Services business" nisem našla v slovenščini pravega izraza. Vendar je iz opredelitev statistike kreditnih institucij in smernice št. 2000/12/EC, ki se nanaša na poslovanje kreditnih institucij, moč razumeti, da gre za način opravljanja bančnih in finančnih storitev v drugih državah, ali preko podružnice, ali pa neposredno (Article 18). Izraz "via the Freedom to Provide Services business" torej pomeni, da gre za opravljanje bančnih storitev v drugih državah neposredno, in ne preko podružnice. Tudi v Sloveniji, v 43. členu zakona o bančništvu je določeno, da banka lahko opravlja bančne in finančne storitve, za katere je pridobila dovoljenje Banke Slovenije, na območju države članice preko podružnice ali neposredno, če izpolnjuje pogoje, določene s predpisi te države članice.

Ko Eurostat zbere podatke za specifične spremenljivke, opravi kontrolo kvalitete. Nacionalne statistične institucije so dolžne po potrebi zagotoviti povratne informacije in popravke v času priprave podatkov (Implementation of the SBS Quality Regulation, 2001). Pred objavo so rezultati še enkrat analizirani in nato posredovani javnosti oz. končnim uporabnikom v obliki tiskanih publikacij in preko elektronskega medija. Za namene statistike kreditnih institucij je bila izdelana baza podatkov "CREDSTAT" – *European Statistics on Credit Institutions*, kjer so zbrani in analizirani podatki o kreditnih institucijah za države EEA.

Podatki morajo biti pripravljeni oz. obdelani na način, kot je določeno z uredbo št. 2701/98 o načinu objave podatkov strukturne statistike podjetij. Serije podatkov za statistiko kreditnih institucij so prikazane v Tabeli 5. Tudi v bazi podatkov "CREDSTAT" so podatki združeni po serijah podatkov, in sicer v osem tabel (kolikor je serij).

Tabela 5: Serije podatkov za statistiko kreditnih institucij

Šifra	Ime serije
6A	Letna statistika podjetij <i>Annual enterprise statistics</i>
6B	Letna statistika podjetij glede na pravni status <i>Annual enterprise statistics broken down by legal status</i>
6C	Letna statistika podjetij glede na državo, kjer je sedež matičnega podjetja <i>Annual enterprise statistics broken down according to the country of residence of the parent enterprise</i>
6D	Letna statistika podjetij po vrsti kreditnih institucij <i>Annual enterprise statistics broken down by the category of credit institutions</i>
6E	Letna statistika podjetij po velikosti razreda <i>Annual enterprise statistics broken down by size class</i>
6F	Letna statistika podjetij po proizvodih <i>Annual enterprise statistics broken down by product</i>
6G	Letna statistika podjetij po geografski razčlenjenosti <i>Annual enterprise statistics by geographical breakdown</i>
6H	Letna regionalna statistika <i>Annual regional statistics</i>

Vir: Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions. Eurostat, 2001, str. 11.

5.4 Eurostatovo poročilo o kvaliteti statistike kreditnih institucij

Enoten evropski finančni prostor torej potrebuje ustrezne harmonizirane statistične podatke iz področja kreditnih institucij in drugih finančnih storitev, ki so potrebni za proučevanje strukturnih sprememb, kot so spremembe, ki jih je prinesla uvedba enotnega denarja, trend združevanja kreditnih institucij in druge spremembe, ki oblikujejo enoten finančni prostor. Spremenljivke, specifične za kreditne institucije, ki so vsebovane v aneksu 6, so prilagojene specifični dejavnosti kreditnih institucij.

Eurostat je kljub temu, da predlog Komisije za dopolnitev uredbe o strukturni statistiki podjetij z aneksom 6 še ni bil sprejet, začel prostovoljno zbirati – kar pomeni, da so se države članice lahko prostovoljno odločale za zbiranje in posredovanje podatkov Eurostatu - podatke za spremenljivke s področja kreditnih institucij za referenčno leto 1992. Za prvih pet referenčnih let (1992-1996) je Eurostat zbiral podatke za spremenljivke s področja kreditnih institucij iz aneksa 1, torej za splošne spremenljivke. Od leta 1996 je zbiranje podatkov za spremenljivke iz aneksa 1 postalo obvezno. Od leta 1997 naprej je Eurostat začel zbirati tudi podatke za specifične spremenljivke iz aneksa 6 s tem, da so se države članice prostovoljno odločale o posredovanju podatkov. Namen Eurostatovega zbiranja podatkov za spremenljivke statistike kreditnih institucij je nadaljnje izboljševanje kakovosti podatkov s področja kreditnih institucij in zagotoviti, da so posredovani podatki usklajeni in primerljivi. Poleg tega pa se države članice s posredovanjem podatkov Eurostatu lahko pripravljajo na obdobje, ko bo postalo zbiranje in posredovanje teh podatkov obvezno.

Kot že povedano, je podatke za specifične spremenljivke iz aneksa 6 mogoče v večini dobiti iz administrativnih virov (pri nacionalnih centralnih bankah). Podatki so večinoma iz bilanc stanja in iz izkazov uspeha kreditnih institucij, ki so preverjeni in nadzorovani s strani nacionalnih centralnih bank. To vsekakor zagotavlja določeno stopnjo kakovosti, točnosti, primerljivosti in usklajenosti podatkov. Vendar je kljub temu te podatke potrebno pregledati in oceniti. Merila za oceno kvalitete so določena z uredbo št. 1618/99 o merilih za oceno kvalitete strukturne statistike podjetij. Ta uredba se nanaša na nekaj izbranih splošnih spremenljivk iz aneksa 1, ki so glede na glavne uporabnike najpomembnejše. Kot sem že omenila, uvršča ta uredba med merila za oceno kvalitete strukturne statistike podjetij koeficient variacije, stopnjo neodgovorov in posebni poročili o strategiji raziskovanj in o določanju osnovne dejavnosti (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 4).

Eurostat je v poročilu o kvaliteti statistike kreditnih institucij analiziral zbrane podatke za splošne in specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij in podal oceno o kvaliteti podatkov statistike kreditnih institucij za tri referenčna leta: 1997, 1998 in 1999. Analizirana je bila pravočasnost, točnost, popolnost, zaupnost, primerljivost in skladnost

podatkov statistike kreditnih institucij. Analiziranih je bilo 18 držav (države EEA¹⁵ + Švica), ki so prostovoljno posredovale podatke. Te ugotovitve so zanimive in uporabne tudi za Slovenijo, ki se tudi sama loteva zbiranja podatkov za statistiko kreditnih institucij.

V poročilu Eurostat ugotavlja, da nekatere države še ne izpolnjujejo v celoti pogojev iz aneksa 6 za pošiljanje podatkov, ki so določeni z 10-mesečnim rokom po koncu referenčnega leta. Za referenčno leto 1997, ko je Eurostat prvič začel zbirati podatke za specifične spremenljivke iz aneksa 6, sta le dve državi (Belgija, Grčija) pravočasno poslali podatke. Vse ostale države so poslale podatke z več tedenskimi zamudami. Enako je bilo za leto 1998 in 1999, le da so se nekatere države približale določenemu roku, vendar so bili podatki še vedno poslani z zamudo (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 6-8). Neupoštevanje rokov za pošiljanje podatkov Eurostatu vpliva na nadaljnje posredovanje podatkov končnim uporabnikom preko raznih tiskanih publikacij (npr. Banking in Europe, Special feature on Banking in druge) in baze podatkov "CREDSTAT". Za odpravo te pomanjkljivosti Eurostat pošilja opomine državam, ki se ne držijo rokov za posredovanje podatkov.

Glede oblike poslanih podatkov pa Eurostat ugotavlja, da države že izpolnjujejo zahteve za pošiljanje podatkov v elektronski obliki. Tehnični format (oblika) za prenos podatkov je določen s posebno uredbo št. 2702/98. Za referenčno leto 1997 so le tri države poslale podatke po faksu, za referenčno leto 1998 je po faksu poslala podatke le še 1 država, za leto 1999 pa so vse države poslale podatke v elektronski obliki (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 9).

Kot ugotavlja Eurostat, je razpoložljivost podatkov za statistiko kreditnih institucij, glede na prostovoljno pošiljanje le-teh, kar dobra. Razpoložljivi so predvsem podatki za splošne spremenljivke iz aneksa 1 in za specifične spremenljivke iz aneksa 6 za razred 65.12 - *Drugo denarno posredništvo*. Za razred 65.22 - *Drugo kreditiranje* podatki v večini držav ne obstajajo oz. niso razpoložljivi, kar si lahko razlagamo z dejstvom, da večina evropskih držav uvršča kreditne institucije v razred 65.12 - *Drugo denarno posredništvo*. Nerazpoložljivi oz. ne obstajajo pa podatki za izbirne spremenljivke iz aneksa 6 (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 68-76).

V Eurostatovem poročilu je podana tudi primerjava statistike kreditnih institucij s statistiko evropskega sistema nacionalnih računov, z bančno in denarno statistiko ECB ter s statistiko držav OECD. V nadaljevanju bom na kratko povzela te primerjave statistike kreditnih institucij z ostalimi statistikami. Pomembna se mi zdi predvsem primerjava z bančno in denarno statistiko ECB, ki tudi zbira podatke o kreditnih institucijah in je tako najbolj primerljiva s statistiko kreditnih institucij. S primerjavo bom skušala osvetliti posamezne razlike oziroma skladnosti statistike kreditnih institucij z ostalimi statistikami. Vir za to primerjavo je Eurostatovo poročilo o kvaliteti statistike kreditnih institucij.

¹⁵ EEA countries – European Economic Area (Evropski gospodarski prostor) = EU15 + Norveška + Islandija

5.4.1 Primerjava oz. skladnost statistike kreditnih institucij s statistiko evropskega sistema nacionalnih računov, z bančno statistiko ECB ter s statistiko držav OECD

Skladnost spremenljivk statistike kreditnih institucij s statistiko ESA

Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov (ESA 95) je mednarodno primerljiva računovodska shema, ki sistematično in podrobno opisuje celotno ekonomijo (to je regijo, državo ali skupino držav), njene dele in njihove medsebojne povezave (Bregar, 1999, str. 175).

V statistiki nacionalnih računov je mogoče najti nekatere spremenljivke (agregate), ki so sorodne s spremenljivkami strukturne statistike podjetij, in sicer spremenljivko "dodana vrednost" najdemo pri obeh statistikah, spremenljivka "output" pri statistiki nacionalnih računov pa sovpada s spremenljivko "vrednost proizvodnje" iz strukturne statistike podjetij. Vendar kljub temu ne moremo govoriti o popolni skladnosti obeh statistik, ker so nekatere razlike v pokritosti in v definicijah istih spremenljivk.

Sistem nacionalnih računov zajema delovanje institucionalnih enot na domačem teritoriju. "Output", "dodana vrednost" in drugi agregati sistema nacionalnih računov so opredeljeni za vse finančne posrednike (finančno posredništvo), kar je širši pojem kot kreditne institucije strukturne statistike podjetij. Najbližje področjem, ki jih pokriva statistika kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij (razredom 65.12 in 65.22 po NACE Rev.1), je podsektor (po standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev – ESA 95) S.122 – "Druge denarne finančne ustanove" ("*other monetary financial institutions*" – ESA 95 - 2.48-2.52), kamor spadajo: komercialne banke, univerzalne banke in vsenamenske banke; hranilnice; poštne žiro ustanove, žiro banke; kmečke kreditne banke, kmetijske kreditne banke; zadružne kreditne banke; specializirane banke (npr. trgovinske banke, emisijske banke, zasebne banke). Poleg tega pa lahko kreditne institucije zajemajo še nekatera podjetja, ki spadajo v podsektor S.123 – "Drugi finančni posredniki, razen zavarovalnic in pokojninskih skladov" ("*other monetary financial intermediaries, except insurance corporations and pension funds*"). Po drugi strani pa podsektor S.122 pokriva tudi sklade denarnega trga (*Money Market Fund*), ki pa jih statistika kreditnih institucij ne zajema. To so razlogi, da statistiki med seboj nista povsem skladni (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 36-39).

Skladnost statistike kreditnih institucij z denarno in bančno statistiko ECB

Evropska centralna banka (v nadaljevanju ECB) potrebuje za vodenje denarne politike enotnega evropskega denarnega prostora ustrezne harmonizirane statistične podatke denarne in bančne statistike. Pravni okvir za uvedbo statistike bilance stanja denarnih finančnih institucij (*Monetary Financial Institutions - MFI*) EMU predstavlja Uredba EC

št. 2819/98, ECB/1998/16 o konsolidirani bilanci stanja sektorja MFI, Navodilo ECB/1999/NP20 o določenih zahtevah po zahtevah za poročanje ECB in postopki za poročanje statističnih informacij s strani nacionalnih centralnih bank na področju denarnih in bančnih statistik (Murn, 2000, str. 590).

ECB zahteva od centralnih bank podatke denarnih finančnih institucij (MFI). Sektor MFI zajema rezidentne kreditne institucije v skladu z opredelitvijo v zakonodaji Skupnosti (77/780/EEC in 89/946/EEC) in vse druge rezidenčne finančne ustanove, katerih dejavnost obsega sprejemanje vlog in/ali bližnjih substitutov za vloge strank, ki niso MFI, ter za lastni račun dajejo posojila in investirajo v vrednostne papirje. Sektor sestavljajo (Murn, 2000, str. 590):

- centralna banka;
- kreditne institucije;
- skladi denarnega trga;
- druge institucije.

Torej, tako ECB kot Eurostat zbirajo statistične podatke o kreditnih institucijah, in sicer za demografske spremenljivke kreditnih institucij ("število podjetij", "število podružnic v državah iz območja EEA") in računovodske podatke iz bilance stanja kreditnih institucij ("bilančna vsota", "posojila strankam", "obveznosti do strank", "celotni kapital"). ECB zbira podatke o demografiji podjetij za celotno Evropsko unijo, medtem ko zbira računovodske podatke le za države članice monetarne unije (EMU 12). Tu prihaja do manjših razlik, ker Eurostat zbira tako računovodske podatke kot podatke o demografiji podjetij za celotno evropsko ekonomsko območje (EEA). Razlike med obema statistikama je mogoče najti tudi zaradi različnega zajetja kreditnih institucij v posameznih državah EU.

Opredelitev "kreditne institucije" je pri obeh statistikah enaka, saj izhaja iz iste smernice (77/780/EEC), kar zagotavlja določeno skladnost med obema statistikama. Vendar prihaja do razlik, predvsem pri podatkih iz bilance stanja kreditnih institucij, zaradi različnega časovnega zbiranja teh podatkov. ECB namreč zbira mesečne podatke iz bilance stanja, in sicer: rok za dostavo statističnih podatkov bilance stanja je 15. delovni dan po koncu meseca, ki je predmet poročanja. Medtem ko Eurostat zbira letne podatke bilance stanja kreditnih institucij 10 mesecev po koncu referenčnega leta. Poleg tega so razlike tudi v času, na katerega se nanašajo računovodski podatki. Računovodski podatki iz bilance stanja, ki jih zbira ECB, se nanašajo na konec leta, medtem ko pri Eurostatu ni točno določeno, na katero obdobje se nanašajo podatki. Tako se podatki lahko nanašajo na konec finančnega leta, ki pa ni nujno enako koledarskemu letu (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 39-41).

Med razlike lahko štejemo tudi namen zbiranja podatkov. ECB zbira podatke o kreditnih institucijah predvsem za nadzorne namene, medtem ko je namen statistike kreditnih institucij predvsem posredovanje podatkov različnim uporabnikom.

Skladnost statistike kreditnih institucij s statistiko o poslovanju bank v državah OECD

OECD vsako leto izda publikacijo "Bank Profitability: Financial Statements of Banks" za države OECD. Ta publikacija se nanaša predvsem na komercialne banke, kar ne zagotavlja skladnosti s statistiko kreditnih institucij, saj je pojem kreditne institucije širši. Kljub različnemu zajetju enot v analizo je statistika o poslovanju bank vseeno zelo pomembna za primerjavo enotnega evropskega finančnega prostora z drugima dvema glavnima finančnima trgoma (ZDA in Japonska) (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 45).

6 UVEDBA STATISTIKE KREDITNIH INSTITUCIJ V OKVIRU STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ V SLOVENIJI

6.1 Splošno o finančnem sektorju

Močan in stabilen finančni sektor je bistven element delujočega tržnega gospodarstva. Slovenija kot tržna država mora razvijati finančni sektor v smeri povečanja mednarodne konkurenčnosti finančnega sektorja in s tem omogočiti finančno integracijo v globalni trg finančnih storitev.

V *Strategiji Republike Slovenije za vključitev v Evropsko unijo* (1998) je predvidena reforma finančnega sektorja, ki med drugim vključuje med cilje tudi (Borak, 2000):

- povečati mednarodno konkurenčnost finančnega sektorja na raven, ki mu bo omogočila uspešno finančno integracijo v globalni trg finančnih storitev;
- prilagoditi zakonodajo EU direktivam;
- izboljšati učinkovitost in mednarodno konkurenčnost bančnega in zavarovalniškega sektorja;
- razširiti in poglobiti trg kapitala.

Finančni sektor se razvija v smeri "finančnega univerzalizma", ki je skupno ime za vse nastale spremembe, ki se nanašajo na finančne institucije, finančne trge, finančne produkte, finančne instrumente in nove ekonomske udeležence. Finančni univerzalizem pomeni oblikovanje finančnih konglomeratov, to je kapitalsko povezanih skupin, ki obvladujejo celoto finančnih storitev na področju bančništva, zavarovalništva in storitev, povezanih z vrednostnimi papirji. V Sloveniji se že nekaj let pojavljajo zametki finančnih konglomeratov, ki širijo paleto finančnih storitev. V ospredju so povezave med bankami in podjetji, ki opravljajo storitve, povezane z vrednostnimi papirji, vendar zasledimo tudi intenzivnejše povezave z zavarovalniškim sektorjem (Borak, 2000).

Finančni sektor gotovo sodi med bolj nadzorovane dejavnosti. Finančna regulacija zajema predpise (zakone in podzakonske akte), ki urejajo delovanje finančnega sektorja in z njim predvideno delovanje organov države, ki skrbijo za nadzor nad preudarnim in varnim poslovanjem finančnih posrednikov (Borak, 2000).

V Sloveniji opravljajo nadzor nad finančnimi posredniki naslednja nadzorna telesa (Borak, 2000):

- Banka Slovenije nad bankami;
- Agencija za vrednostne papirje nad organizacijami s področja trga vrednostnih papirjev;
- Agencija za zavarovalni nadzor nad zavarovalnicami.

V diplomskem delu se bom omejila zgolj na bančni sektor, saj kot že rečeno, statistika kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij zajema samo kreditne institucije. Za ostale finančne institucije sta opredeljena dva druga aneksa, ki pa nista predmet tega diplomskega dela, oziroma nekatere finančne institucije niso vključene v strukturno statistiko podjetij.

6.2 Kreditne institucije in bančni sistem v Sloveniji

Kot že omenjeno, jemljemo v Sloveniji kreditno institucijo kot enega od (mednarodnih) uradnih nazivov in s tem kot soznačnico za banko ali za finančno institucijo (finančnega posrednika), ki opravlja bančne posle (Ribnikar, 1998, str. 60). Bančni posli oz. bančne storitve so naslednje finančne storitve: sprejemanje depozitov ter dajanje kreditov za svoj račun (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu – ZBan-A, 2001). Banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe, ki tvorijo bančni sistem v Sloveniji, potrebujejo za opravljanje bančnih storitev dovoljenje Banke Slovenije. Poleg bančnih storitev lahko banke opravljajo tudi druge finančne storitve (predpisane v 6. členu Zakona o bančništvu), če za opravljanje teh storitev dobijo dovoljenje Banke Slovenije. Med druge finančne storitve sodijo med drugim tudi storitve v zvezi z vrednostnimi papirji, posredovanje pri prodaji zavarovalnih polic, upravljanje pokojninskih oz. investicijskih skladov, trgovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti in druge (Zakon o bančništvu, 1999), kar kaže na razvoj celotnega finančnega sektorja in na razvoj bančništva v smeri bančnega oziroma finančnega univerzalizma.

Po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2002), ki je usklajena z NACE Rev. 1, spadajo kreditne institucije v večini v razred 65.12 - *Drugo denarno posredništvo*, kamor štejemo skupino 65.121 - *Dejavnost bank*, kamor spada denarno posredništvo denarnih institucij, razen centralne banke, in skupino 65.122 - *Dejavnost hranilnic*, kamor štejemo dejavnost poštnih žiro bank in dejavnost hranilnic, ki na podlagi dovoljenja centralne banke vodijo tudi žiro in /ali tekoče račune.

Nekatere kreditne institucije sodijo v razred 65.22 – *Drugo kreditiranje*, kamor spadajo: hranilno-kreditna dejavnost brez vodenja žiro in/ali tekočih računov, kreditno posredovanje s plačilnimi karticami in drugimi brezgotovinskimi inštrumenti, dajanje kreditov s strani institucij, ki niso vključene v bančništvo (dajanje potrošniških kreditov, dolgoročna posojila industriji, posojanje denarja zunaj bančnega sistema, kreditiranje preko hipotek brez depozitov) (Standardna klasifikacija dejavnosti, 2002, str. 83).

6.3 Analiza razpoložljivosti virov podatkov za namene statistike kreditnih institucij v Sloveniji

Dejstvo je, da sodi bančni sektor med bolj nadzorovane dejavnosti. Pravni okvir za banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe predstavlja Zakon o bančništvu in razni sklepi in navodila, ki jih predpisuje Banka Slovenije. Banka Slovenije nadzira in kontrolira denarne institucije, skrbi za splošno likvidnost bank, hranilnic in HKS in drugo z namenom uresničevanja glavne naloge: skrbeti za stabilnost valute in splošno likvidnost plačevanja v državi in do tujine (Zakon o Banki Slovenije, 1991).

Banki Slovenije redno poročajo vse denarne institucije: banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe na podlagi kontnega okvira računov. Bančna računovodska praksa temelji na slovenskih računovodskih standardih, ki le v nekaterih posebnostih odstopajo od mednarodnih (Murn, 2000, str. 598). Banka Slovenije zbira podatke o kreditnih institucijah predvsem za nadzorne namene. To vsekakor zagotavlja določeno stopnjo kakovosti in razpoložljivosti podatkov za specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij. Po podatkih Eurostata pokrivajo razpoložljivi viri v Evropski uniji (to so podatki, posredovani Eurostatu s strani nacionalnih centralnih bank, finančnih nadzornih oblasti in nacionalnih statističnih institucij) okrog 50 spremenljivk od skupno 57 spremenljivk statistike kreditnih institucij (Special Feature on Banking, 2001). To pomeni, da je razpoložljivost virov podatkov za spremenljivke statistike kreditnih institucij zelo dobra. Glede na to, da je slovenska bančna zakonodaja v večini že prilagojena in usklajena z evropskimi bančnimi direktivami, lahko pričakujemo dobro razpoložljivost podatkov za specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij tudi v Sloveniji. Kot že rečeno, predstavlja razpoložljivost obstoječih podatkov veliko prednost za statistiko in za podjetja kot dajalce podatkov, saj so podjetja tako manj obremenjena za zbiranje podatkov in tudi stroški zbiranja so nižji.

Kot že rečeno, je ena izmed razvojnih nalog SURS-a tudi nadaljnja uvedba evropske uredbe o strukturi statistiki podjetij, vključno z aneksom 6 – kreditne institucije. Namen te razvojne naloge je med drugim tudi prevzem ustrezne zakonodaje za spremljanje statistike kreditnih institucij. Pri tem sodeluje Banka Slovenije, ki je zadolžena za posredovanje podatkov o kreditnih institucijah za namene statistike kreditnih institucij v okviru strukturne statistike podjetij. V tem letu je predvidena priprava podatkov za leto 1999 in 2000 (Razvojne naloge za leto 2002, SURS).

V nadaljevanju bom z okvirno analizo skušala ugotoviti, kakšna je razpoložljivost obstoječih virov podatkov za potrebe statistike kreditnih institucij v Sloveniji. Poudarjam, da gre le za okvirno analizo, saj natančnejša analiza presega okvire tega diplomskega dela. To pomeni, da nisem podrobno analizirala ali so podatki, ki so v obstoječih virih, popolnoma skladni z zahtevami strukturne statistike podjetij, ampak le, ali je mogoče dobiti podatke za spremenljivke statistike kreditnih institucij v že obstoječih virih v Sloveniji. Ne glede na to, da je bila analiza okvirna, sem izhajala iz pomena in predpisov strukturne statistike podjetij.

Spremenljivke statistike kreditnih institucij sem analizirala po posameznih sklopih, kot so razdeljeni v aneksu 6 (glej Tab. 3, na str. 25-26 in Priloga 3), in sicer: Strukturni podatki, Računovodski podatki iz izkaza uspeha in bilance stanja, Podatki o internacionalizaciji, Podatki o zaposlenosti in Ostali podatki (razen sklopa Podatki po proizvodih, ker so vse štiri spremenljivke izbirne). V Prilogi 3 sta poleg imena in šifre spremenljivk navedena tudi glavni oz. priporočen vir za posamezne spremenljivke ter tip spremenljivke. Tip spremenljivke označuje, ali je spremenljivka osnovna ali izvedena. Izvedene spremenljivke so spremenljivke, ki so izvedene iz osnovnih spremenljivk. Glede na to, da izhajajo izvedene spremenljivke iz osnovnih spremenljivk, predpostavljam, da če obstaja razpoložljiv vir za osnovne spremenljivke, iz katerih je izvedena spremenljivka izpeljana, obstaja tudi vir za izvedeno spremenljivko. Zato pri izvedenih spremenljivkah ne navajam posebej vira. Iz analize sem izvzela izbirne spremenljivke (označene z zvezdico), saj bo Slovenija skušala najprej izpolniti pogoje strukturne statistike podjetij in Eurostata z zbiranjem in posredovanjem podatkov za spremenljivke, za katere je posredovanje obvezno. Poleg tega tudi analize Eurostata kažejo na to, da večina držav podatkov za izbirne spremenljivke ne posreduje, ker ti podatki ne obstajajo (Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions, 2001, str. 34). Skupno sem analizirala 44 spremenljivk statistike kreditnih institucij. Podčrtane spremenljivke se nanašajo na splošne spremenljivke iz aneksa 1, ki so tudi obvezne za statistiko kreditnih institucij.

Pri izvedbi analize sem si pomagala z različnimi viri in literaturo. Spremenljivke je bilo potrebno najprej prevesti iz angleščine v slovenščino, pri čemer sem se večkrat soočila s problemom pri prevodu. To velja predvsem za računovodske spremenljivke iz izkaza uspeha in bilance stanja, saj gre za specifične računovodske postavke iz bilance stanja in izkaza uspeha kreditnih institucij, ki niso nujno enake v vseh državah EU. Pri prevodu sem si pomagala s SRS 31, ki je obvezen računovodski standard za banke v Sloveniji (več o tem v točki 6.3.2). Tudi pri prevodu nazivov kreditnih institucij sem imela nekaj težav, saj v Sloveniji poznamo in uporabljamo slovenske nazive za tiste kreditne institucije, ki jih v Sloveniji pač imamo. Nekaterih vrst kreditnih institucij pa v Sloveniji nikoli nismo imeli in zato tudi ni uveljavljenih nazivov (npr. "*industrial banks*", "*merchant banks*"). Pri tem sem tudi sama ugotovila, kako pomembna je usklajenost v terminologiji. Zaradi preglednosti in nedvoumnosti sem poleg imena spremenljivk dodala tudi šifro spremenljivk. Za opredelitve vseh spremenljivk sem uporabila Eurostatov Metodološki priročnik za statistiko kreditnih institucij – *Methodological Manual for Statistics on Credit Institutions*.

6.3.1 Strukturni podatki

Strukturni podatki dajejo realno sliko o strukturi kreditnih institucij, in sicer o številu kreditnih institucij, o vrstah kreditnih institucij, o kreditnih institucijah glede na pravni status. Poleg tega dajejo strukturni podatki tudi informacije o tem, kje imajo kreditne institucije poslovne enote in podružnice, kje je sedež matičnih podjetij in drugo.

V nadaljevanju bom opisala strukturne spremenljivke statistike kreditnih institucij in hkrati pojasnila, ali obstaja razpoložljiv vir za strukturne podatke statistike kreditnih institucij v Sloveniji. Te spremenljivke so:

- 11 11 0 "**Število podjetij**" – vse kreditne institucije, ki imajo dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje bančnih poslov, so vpisane v sodni register. Pogoji, ki ga opredeljuje strukturna statistika podjetij, je, da so podjetja aktivna vsaj del referenčnega leta, za katerega se zbirajo podatki. Vir za to spremenljivko je Poslovni register Slovenije.
- 11 11 1 "**Število podjetij glede na pravni status**" – to je izvedena spremenljivka, saj je potrebno spremenljivko 11 11 0 "Število podjetij" razdeliti glede na pravni status, ki je po navodilih strukturne statistike podjetij lahko naslednji: delniška družba, zadruga (*co-operative enterprise*), javno podjetje, podružnica podjetja s sedežem v državah zunaj območja EEA, drugo. Vir: V poslovnem registru morajo biti registrirane vse pravne osebe in njihov pravni status.
- 11 11 4 "**Število podjetij glede na sedež matičnega podjetja**" – število podjetij je potrebno geografsko razčleniti glede na sedež matičnega podjetja, in sicer na število podjetij, ki imajo sedež matičnega podjetja v domači državi, in na število podjetij, ki imajo sedež matičnega podjetja v tuji državi. Podatek za to spremenljivko je mogoče dobiti v Poslovnem registru Slovenije (PRS) le delno. PRS vsebuje naslednje enote (Bregar, 2000, str. 9):
 - poslovne subjekte;
 - podružnice in ostale dele poslovnih subjektov;
 - podružnice tujih poslovnih subjektov.

V PRS-ju pa ni mogoče dobiti podatka za število podružnic slovenskih podjetij v tujini. Podružnice domačih kreditnih institucij, ki so ustanovljene po zakonih tuje države, so evidentirane v tuji državi, ne pa v domači državi, kjer je sedež matičnega podjetja.

- 11 11 6 "**Število podjetij po velikosti bilančne vsote**" – število podjetij je potrebno razdeliti po velikosti bilančne vsote v pet razredov. Velikosti razredov so naslednje: več kot 99 999 mio EUR; 10 000 – 99 999 mio EUR; 1000 – 9999 mio EUR; 100 – 99 mio EUR; manj kot 100 mio EUR.

To je izvedena spremenljivka, kar pomeni, da jo lahko izvedemo iz dveh osnovnih spremenljivk, in sicer "Števila podjetij" in "Bilančne vsote".

- 11 11 7 "**Število podjetij po vrstah kreditnih institucij**" – število podjetij je potrebno razdeliti po vrstah kreditnih institucij. Členitev kreditnih institucij po vrstah naj bi, kot je navedeno v metodološkem priložniku, omogočila razporeditev kreditnih institucij po

ustreznih razredih klasifikacije NACE Rev. 1. Vrste kreditnih institucij so po opredelitvah statistike kreditnih institucij naslednje: banke (*licensed banks*) - s pojmom "*licenced banks*" je po opredelitvah strukturne statistike podjetij moč razumeti banke, ki imajo dovoljenje za opravljanje vseh bančnih storitev (te običajno sodijo v razred 65.12 - Drugo denarno posredništvo); specializirane kreditne institucije; druge kreditne institucije, ki običajno sodijo v razred 65.22 – Drugo kreditiranje.

- **11 21 0 "Število lokalnih entot"** – spremenljivko "Število lokalnih entot" je potrebno zbirati tudi regionalno, torej število lokalnih entot po regijah. Vir: Poslovni register Slovenije.
- **11 41 1 "Skupno število podružnic glede na lokacijo držav zunaj območja EEA"** – geografska razčlenjenost mora biti naslednja: Švica, ZDA, Japonska, ostale države. Ta spremenljivka še ne pride v poštev za Slovenijo, saj še ni članica Evropske unije. Za Slovenijo ostale države pomenijo tudi države Evropske unije.
- **11 51 0 "Skupno število hčerinskih podjetij ("*financial subsidiaries*") glede na lokacijo v drugih državah"** – število hčerinskih podjetij je potrebno razčleniti po naslednjih geografskih lokacijah: države članice EU, ostale države EEA, Švica, ZDA, Japonska, ostale države. Problem te spremenljivke je, da hčerinska podjetja kreditnih institucij niso nujno samo banke oz. kreditne institucije, ampak so lahko podjetja, ki posredujejo druge finančne storitve, ki pa ne sodijo v razred 65.12 – Denarno posredništvo in 65.22 – Drugo kreditiranje po klasifikaciji NACE Rev. 1.

6.3.2 Računovodski podatki iz izkaza uspeha in bilance stanja kreditnih institucij

Med najpomembnejšimi spremenljivkami statistike kreditnih institucij so podatki iz računovodskih izkazov, o katerih morajo denarne institucije redno poročati Banki Slovenije. Podatki iz računovodskih izkazov kreditnih institucij dajejo realno sliko o poslovanju kreditnih institucij, so načeloma točni, zanesljivi, primerljivi, kar zadovoljuje pogoje strukturne statistike podjetij.

Banke in hranilnice vodijo poslovne knjige v skladu z določili slovenskih računovodskih standardov in v skladu s sklepom o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic. Za poslovno leto morajo sestaviti letno poročilo, ki sestoji iz računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom, konsolidiranih računovodskih izkazov bančne skupine in pojasnil h konsolidiranim računovodskim izkazom ter poslovnega poročila (Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 22).

Računovodske rešitve v bankah so določene s slovenskim računovodskim standardom 31 (SRS 31). Z bankami so v tem standardu mišljena podjetja in druge organizacije, ki imajo med svojimi glavnimi dejavnostmi sprejemanje kakršnihkoli denarnih vlog in si tudi izposojajo denar, da ga nato posojajo in vlagajo v skladu z zakonom in drugimi predpisi o bankah (Slovenski računovodski standard 31, 1993) oziroma so z bankami v tem standardu mišljene banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe ter druge osebe, ki v skladu z

opredelitvami v zakonu o bančništvu opravljajo bančne storitve (Slovenski računovodski standard 31, 2002).

Slovenski računovodski standardi iz leta 1993 so bili v letošnjem letu spremenjeni in dopolnjeni z novimi slovenskimi računovodskimi standardi 2002, ki so prinesli določene spremembe in popravke tudi v računovodskih rešitvah za banke (SRS 31).

Standard 31 izhaja iz smernice Evropske skupnosti št. 86/635/EEC o letnih obračunih in konsolidiranih računih bank in drugih finančnih organizacij ter upošteva mednarodni standard 30 (MRS 30) (Slovenski računovodski standardi, 1993), kar kaže na usklajenost slovenskih računovodskih standardov z mednarodnimi standardi in z evropskimi bančnimi smernicami. Ta uskladitev je zelo pomembna, saj kot že rečeno, izhajajo računovodske spremenljivke statistike kreditnih institucij ravno iz bančne smernice št. 86/635/EEC. Iz tega lahko sklepamo, da je mogoče najti podatke za te spremenljivke tudi v Sloveniji.

Eden izmed glavnih virov podatkov za specifične spremenljivke statistike kreditnih institucij, določenih v aneksu 6, so vsekakor računovodski izkazi, in sicer izkaz uspeha in bilanca stanja. V nadaljevanju bom analizirala razpoložljivost teh dveh virov za računovodske spremenljivke statistike kreditnih institucij, najprej za računovodske spremenljivke iz izkaza uspeha in nato za računovodske spremenljivke iz bilance stanja.

Računovodski podatki iz izkaza uspeha

Izkaz uspeha (oz. izkaz poslovnega izida po novih standardih 2002) je računovodski izkaz, v katerem je pošteno prikazan poslovni izid v obračunskem obdobju, za katero se sestavi. Banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe sestavijo izkaz uspeha na podlagi knjigovodskih listin o prihodkih in odhodkih v obdobju, za katerega se sestavljajo računovodski izkazi. Banka Slovenije z navodili predpiše metodologijo za sestavo izkaza uspeha (Poročilo o poslovanju bančnega sistema 1999, 2000, str. 27).

Med vsemi spremenljivkami statistike kreditnih institucij je največ spremenljivk iz sklopa Računovodski podatki iz izkaza uspeha in bilance stanja, kar 31 spremenljivk od skupno 57 spremenljivk, od tega 25 spremenljivk iz izkaza uspeha in 6 iz bilance stanja.

Spremenljivke iz izkaza uspeha so v večini osnovne računovodske postavke izkaza uspeha, ki so določene s standardom 31, nekatere spremenljivke pa so izvedene iz osnovnih spremenljivk in jih je potrebno izračunati. V nadaljevanju bom za vsako spremenljivko posebej analizirala razpoložljivost virov in tudi opredelila, ali je to osnovna postavka izkaza uspeha in ali je spremenljivka izvedena iz osnovnih spremenljivk. Glavni vir za to analizo je SRS 31, ki v shemi izkaza uspeha opredeljuje, katere postavke morajo biti obvezno vsebovane v izkazu uspeha poslovnega leta.

Poleg šifre in imena spremenljivk sem pri osnovnih spremenljivkah v oklepaju navedla tudi številko postavke sheme izkaza uspeha iz SRS 31. Pri tistih spremenljivkah, pri katerih je potreben izračun, je poleg šifre in imena spremenljivke prikazan tudi izračun oz. iz katerih spremenljivk je spremenljivka izvedena, kot je določeno v Metodološkem priročniku za statistiko kreditnih institucij - *Methodological manual for statistics on credit institutions*.

V nadaljevanju prikazujem po navedenih elementih osnovne ugotovitve analize razpoložljivosti obstoječih računovodskih virov za računovodske spremenljivke statistike kreditnih institucij:

- 42 11 0 "**Prihodki od obresti in podobni prihodki**" – spremenljivka je osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 1).
- 42 11 1 "**Prihodki od obresti in podobni prihodki od vrednostnih papirjev s fiksnim donosom**" – spremenljivka je del spremenljivke 42 11 0 in mora biti prikazana posebej, kot je določeno v bančni smernici št. 86/635/EEC (Article 27). V naših standardih to ni izrecno določeno. Vrednostni papirji s fiksnim donosom so vodeni v bilanci stanja na strani sredstev pod točko 5 sheme bilance stanja in vključeni med prihodke od obresti in podobne prihodke z ostalimi prihodki.
- 42 12 0 "**Odhodki za obresti in podobni odhodki**"- spremenljivka je osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 2).
- 42 12 1 "**Odhodki za obresti in drugi odhodki povezani z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji**" – spremenljivka je del spremenljivke 42 12 0. Izdani dolžniški vrednostni papirji so vodeni na strani obveznosti do virov sredstev pod postavko 3a – obveznosti za izdane vrednostne papirje. V izkazu uspeha pa ni nujno, da so posebej prikazani, ne po naših standardih, ne po bančni smernici št. 86/635/EEC.
- 42 13 0 "**Prihodki iz vrednostnih papirjev**" – spremenljivka je osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 4).
- 42 31 1 "**Prihodki od delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivimi donosi**" – spremenljivka je del spremenljivke 42 31 0 in je osnovna postavka izkaza uspeha. V slovenskih izkazih uspeha se ta postavka imenuje "tržni vrednostni papirji" (postavka 4a).
- 42 14 0 "**Prejete provizije**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 5).
- 42 15 0 "**Dane provizije**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 6).
- 42 20 0 "**Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 10).
- 42 31 0 "**Drugi prihodki iz poslovanja oz. poslovni prihodki**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 11).
- 42 32 0 "**Splošni upravni stroški**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 12), lahko pa jo izračunamo iz 42 32 2 "Drugi upravni stroški" in 13 31 0 "Stroški dela".
- 42 32 2 "**Drugi upravni stroški**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 12b).
- 42 33 0 "**Drugi odhodki poslovanja oz. poslovni odhodki**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 14).

- 42 35 0 "**Popravki vrednosti posojil ter rezervacij za potencialne obveznosti in druge pogodbene obveznosti**" – te spremenljivke ni mogoče neposredno najti v naših standardih. Vendar je iz opredelitev statistike kreditnih institucij mogoče razumeti, da se nanaša ta spremenljivka na naslednje postavke iz izkaza uspeha: Odpisi terjatev in popravki vrednosti dvomljivih in spornih terjatev (postavka 15) ter Oblikovanje dolgoročnih rezervacij (postavka 17).
- 42 36 0 "**Drugi popravki vrednosti**" – tudi ta spremenljivka ni osnovna postavka izkaza uspeha v Sloveniji. Po opredelitvah statistike kreditnih institucij se ta spremenljivka nanaša na amortizacijo neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (postavka 13) ter na druge popravke vrednosti.
- 42 40 0 "**Dobiček ali izguba iz rednega poslovanja**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 19).
- 42 50 0 "**Izreden dobiček ali izguba**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 22).
- 42 51 0 "**Vsi davki (davek iz dobička iz rednega delovanja, davek iz dobička zunaj rednega delovanja, drugi davki)**" – spremenljivka je seštevek treh osnovnih postavk izkaza uspeha, ki so opredeljene v oklepaju (postavka 18, postavka 23, postavka 24).
- 42 60 0 "**Dobiček ali izguba v poslovnem letu**" – osnovna postavka izkaza uspeha (postavka 27).
- 12 12 0 "**Vrednost proizvodnje**" – je splošna spremenljivka iz aneksa 1, ki se zbira za vse dejavnosti. Ker pri kreditnih institucijah ne moremo govoriti dejansko o proizvodnji, je izračun prilagojen kreditnim institucijam. Ta spremenljivka je izvedena iz naslednjih spremenljivk: 42 11 0 "Prihodki od obresti in podobni prihodki" – 42 12 0 "Odhodki za obresti in podobni odhodki" + 42 14 0 "Prejete provizije" + 42 13 1 "Prihodki iz tržnih vrednostnih papirjev" + 42 20 0 "Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov" + 42 31 0 "Drugi prihodki od poslovanja".
- 13 11 0 "**Vse nabave**" – ni osnovna spremenljivka, ampak je izvedena iz naslednjih spremenljivk: 42 15 0 "Dana provizije" + 42 32 2 "Drugi upravni stroški" + 42 33 0 "Drugi odhodki poslovanja".
- 13 31 0 "**Stroški zaposlenih**" – spremenljivka je po opredelitvah strukturne statistike podjetij izvedena iz spremenljivk 13 32 0 "Plače" in 13 33 0 "Stroški socialne varnosti", v izkazu uspeha se najbolje ujema s postavko "Stroški dela", ki je nadalje razčlenjena na kosmate plače, dajatve banke za socialno zavarovanje in dajatve banke za pokojninsko zavarovanje.
- 12 14 0 "**Dodana vrednost v osnovnih cenah**" - spremenljivka je izbirna. Splošno je ta spremenljivka opredeljena kot 12 15 0 "Dodana vrednost po stroških faktorjev" + davki, carine in dajatve, povezane s proizvodnjo. Ker pri kreditnih institucijah ne moremo govoriti o proizvodnji v pravem pomenu besede, so davki in carine, povezane s proizvodnjo, enake nič. Zato spremenljivko 12 14 0 pri kreditnih institucijah enačimo s spremenljivko 12 15 0 "Dodana vrednost po stroških faktorjev".
- 12 15 0 "**Dodana vrednost po stroških faktorjev**" – tudi ta spremenljivka je izvedena spremenljivka, ki je izračunana iz naslednjih dveh spremenljivk: 12 12 0 "Vrednost proizvodnje" – 13 11 0 "Vse nabave".

- 15 11 0 "**Bruto investicije v opredmetena osnovna sredstva**" – opredmetena osnovna sredstva so vodena v bilanci stanja po neodpisani vrednosti, v poslovnih knjigah pa se izkazuje posebej nabavna vrednost in posebej popravek vrednosti osnovnega sredstva. Bruto investicije pa niso postavka v bilanci stanja. V kontnem planu za banke so knjižene le investicije v pripravi za gradbene objekte (konto 003). Podatka za to spremenljivko ni mogoče neposredno najti v računovodskih izkazih kreditnih institucij.

Računovodski podatki iz bilance stanja

Bilanca stanja je računovodski izkaz, v katerem je pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev na koncu poslovnega leta ali medletnega obračunskega obdobja, za katero se sestavi (Slovenski računovodski standard 31, 2002).

Banka sestavi bilanco stanja na podlagi podatkov iz knjigovodskega stanja računov, predpisanih s kontnim okvirom za banke in hranilnice. Posamezne bilančne postavke sredstev in obveznosti do virov sredstev vrednoti skladno z določili slovenskih računovodskih standardov in navodili Banke Slovenije (Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 22).

V nadaljevanju bom analizirala razpoložljivost virov za spremenljivke iz bilance stanja. Kot sem že omenila, je 6 spremenljivk, ki se nanašajo na računovodske podatke iz bilance stanja kreditnih institucij. Te so:

- 43 11 0 "**Posojila strankam**"- po opredelitvah statistike kreditnih institucij in bančne smernice št. 86/635/EEC spremenljivka "Posojila strankam" najbolj ustreza slovenski računovodski postavki iz bilance stanja "Posojila strankam, ki niso banke"(postavka 4).
- 43 21 0 "**Dolgovi do strank**" – spremenljivka ustreza postavki iz bilance stanja "Dolgovi do strank, ki niso banke" (postavka 2). Po prejšnjem standardu se je ta postavka imenovala "Obveznosti do strank, ki niso banke".
- 43 29 0 "**Celotni kapital**" – spremenljivka je seštevek naslednjih postavk obveznosti do virov sredstev: vpisani kapital (postavka 7) + vplačani presežek kapitala (postavka 8) + rezerve (postavka 9) + revalorizacijski popravek kapitala (postavka 10) + preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let (postavka 11) + čisti dobiček ali izguba poslovnega leta (postavka 12).
- 43 30 0 "**Bilančna vsota**" – ta spremenljivka ni osnovna računovodska postavka, mogoče pa jo je izračunati iz bilančnih postavk, in sicer kot seštevek vseh postavk pasivne ali aktivne strani bančne bilance stanja. Bilančna vsota nam pove, kakšen je znesek celotnega premoženja, s katerim banka razpolaga (Jančar, 2000, str. 11). Vir je torej bilanca stanja.
- 43 31 0 "**Bilančna vsota glede na sedež matičnega podjetja**" – to spremenljivko dobimo tako, da spremenljivko 43 30 0 "Bilančna vsota" razdelimo na del, ki se nanaša na banke, ki imajo sedež matičnega podjetja v domači državi, in na del, ki se nanaša na

banke, ki imajo sedež matičnega podjetja v tuji državi. To je izvedena spremenljivka iz spremenljivke "Bilančna vsota" in spremenljivke "Število podjetij glede na sedež matičnega podjetja".

- 43 32 0 "**Bilančna vsota glede na pravni status**" – tudi pri tej spremenljivki izhajamo iz spremenljivke 43 30 0 "Bilančna vsota", ki je razdeljena glede na pravni status kreditne institucije kot je določeno za spremenljivko 11 11 1 "Število podjetij glede na pravni status kreditnih institucij". Kot že rečeno, je pravni status kreditne institucije lahko: delniška družba, zadruga (*co-operative enterprise*), javna družba, podružnica podjetja s sedež v državah zunaj območja EEA, drugo.

6.3.3 Podatki o internacionalizaciji

V to skupino je uvrščenih 6 spremenljivk, med katerimi so 3 izbirne spremenljivke (glej Priloga 3). Gre predvsem za razčlenjenost podatkov po posameznih državah EEA. Sem sodijo: 45 11 0 "Geografska struktura celotnega števila podružnic v državah EEA", 45 21 0 "Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov" in 45 22 0 "Geografska struktura bilančne vsote". Te spremenljivke se nanašajo na podružnice, ki imajo sedež matičnega podjetja v državah EEA (EU 15 + Norveška + Islandija). Glede na to, da Slovenija še ni članica EU in niti območja EEA, teh spremenljivk ni mogoče analizirati.

6.3.4 Podatki o zaposlenosti

V to skupino spadajo naslednje spremenljivke:

- 16 11 0 "Delovno aktivno prebivalstvo" – ta spremenljivka se zbira za enoto regija. Spremenljivka "Delovno aktivno prebivalstvo" po strukturni statistiki podjetij zajema poleg zaposlenih tudi delovno aktivne lastnike in njihove partnerje, samozaposlene in pomagajoče družinske člane (Bregar, Bavdaž, 2001, str.31). Vir podatkov za to spremenljivko je Slovenski register delovno aktivnega prebivalstva, ki omogoča prikaz po regijah in po dejavnosti.
- 16 11 1 "**Delovno aktivno prebivalstvo po vrstah kreditnih institucij**" – to je izvedena spremenljivka, in sicer spremenljivka 16 11 0 "Delovno aktivno prebivalstvo" mora biti razdeljena po vrstah kreditnih institucij, kot je to določeno za spremenljivko 11 11 7 "Število podjetij glede na vrsto kreditne institucije".
- 16 13 0 "Zaposlene osebe"- po definiciji strukturne statistike podjetij sodijo med zaposlene tiste osebe, ki delajo za delodajalca, imajo pogodbo o zaposlenosti in delajo za plačilo. Vir je Slovenski register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP). Po definiciji strukturne statistike podjetij spadajo v to spremenljivko tudi zaposleni s skrajšanim delovnim časom, število vajencev in število oseb, ki opravljajo delo doma, ki pa niso vsebovani v SRDAP (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 31).
- 16 14 0 "**Število zaposlenih oseb na osnovi ekvivalenta opravljenih ur**" – razpoložljiv vir za to spremenljivko so statistični podatki iz bilance stanja kot

povprečno število zaposlenih delavcev na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 32).

- 13 32 0 "**Plače**"- ta spremenljivka je izbirna in za enoto regije. Plače je mogoče dobiti v računovodskih izkazih pod stroški (plače so del stroškov dela).

6.3.5 Ostali podatki

V to skupino sodijo še tri ostale spremenljivke, od katerih sta dve spremenljivki izbirni (47 11 0 "Število računov razčlenjenih po CPA" in 47 12 0 "Število posojil in predujmov razčlenjenih po CPA"). Ostala spremenljivka je 47 13 0 "**Število bankomatov v lasti kreditnih institucij**". Podatek za to spremenljivko je mogoče dobiti na podjetju Bankart, ki nudi storitve s področja procesiranja kartičnega in bankomatskega poslovanja ter POS terminalov vsem bankam in drugim finančnim institucijam v Sloveniji. Poleg tega pa ima seznam vseh bankomatov tudi Banka Slovenije, posamezne banke pa imajo seznam bankomatov, ki so v lasti vsake banke posebej.

6.4 Ugotovitve analize razpoložljivosti virov za namene statistike kreditnih institucij v Sloveniji

Kot je pokazala okvirna analiza, je razpoložljivost virov za spremenljivke statistike kreditnih institucij tudi v Sloveniji kar dobra, vendar ne pokriva v celoti vseh spremenljivk statistike kreditnih institucij. SURS že sodeluje z Banko Slovenije, katera naj bi posredovala potrebne podatke za namene statistike kreditnih institucij. Eurostat poudarja pomen sodelovanja med nadzornimi oblastmi in nacionalnimi statističnimi institucijami (Data collection from PHARE countries on insurance services, credit institutions and pension funds, 2001). Za spremenljivke, za katere v obstoječih virih ni mogoče najti podatkov, bodo s strani SURS- a potrebne dodatne raziskave.

Ugotovitve okvirne analize, s katerimi zaključujem diplomsko delo, sem strnila v tabeli 5. Kot že rečeno, sem analizirala spremenljivke po sklopih. Med strukturnimi spremenljivkami je pet osnovnih spremenljivk in tri izvedene spremenljivke. Glavni obstoječi vir podatkov za strukturne spremenljivke statistike kreditnih institucij je Poslovni register Slovenije.

Za računovodske spremenljivke je razpoložljivost virov zelo dobra, saj izhajajo računovodske spremenljivke statistike kreditnih institucij iz bančne smernice 86/635/EEC, s katero je usklajen SRS 31, ki je obvezen standard za banke. Glavna vira za računovodske podatke sta tako izkaz uspeha in bilanca stanja.

Razpoložljivi obstoječi vir za podatke o zaposlenosti je Slovenski register delovno aktivnega prebivalstva, ki ga lahko uporabimo kot vir za 3 osnovne spremenljivke.

Tabela 5: Razpoložljivost podatkov v obstoječih virih za spremenljivke statistike kreditnih institucij

Sklopi	Število spremenljivk		Viri podatkov		
	Osnovne	Izvedene	Razp.	Nerazp.	Glavni
Strukturni podatki	5	3	3	2	PRS
Računovodski podatki	23	7	22	1	IU,BS
Podatki o zaposlenosti	4	1	3	1	SRDAP
Drugi	1	-	-	1	-

Legenda:

Osnovne – število osnovnih spremenljivk;

Izvedene – število izvedenih spremenljivk;

Razp. – število spremenljivk, za katere so viri podatkov razpoložljivi;

Nerazp. – število spremenljivk, za katere ni razpoložljivih virov podatkov;

Glavni – glavni vir podatkov;

PRS – Poslovni register Slovenije;

IU, BS – izkaz uspeha, bilanca stanja;

SRDAP – Slovenski register delovno aktivnega prebivalstva.

7 SKLEP

Povpraševanje po statističnih informacijah v sodobnem tržnem gospodarstvu je vse večje predvsem v poslovnem svetu, ki zahteva na eni strani zelo široke, na drugi pa zelo specializirane, specifične statistične podatke. Tako poslovni subjekti kot država potrebujejo za sprejemanje poslovnih odločitev kakovostne informacije. Kakovostne informacije v tržnem gospodarstvu pomenijo znatno konkurenčno prednost. Poleg tega pa tudi delovanje skupnega ekonomskega prostora, kot je Evropska unija, zahteva obsežne, primerljive in zanesljive informacije o strukturi, dejavnosti in uspešnosti gospodarstva na evropski ravni in v svetovnem merilu. Na te zahteve poskuša odgovoriti strukturna statistika podjetij, ki spremlja strukturo, konkurenčnost in poslovanje različnih področij tržnih dejavnosti (od industrije, trgovine, gradbeništva do finančnih institucij).

Strukturna statistika podjetij je ena izmed osrednjih razvojnih področij evropske uradne statistike. Razvoj strukturne statistike podjetij predstavlja tudi za Slovenijo, kot bodočo članico Evropske unije, eno od prioritarnih področij razvoja slovenske državne statistike. Gre za zahtevno razvojno nalogo, predvsem za države kandidatke za vstop v Evropsko unijo, saj nekatere države še nimajo povsem usklajene zakonodaje in primerljivega institucionalnega sistema z EU. To vsekakor prinaša določene ovire pri zbiranju podatkov za spremenljivke strukturne statistike podjetij, saj ni razpoložljivih virov za le-te. Dodatne ovire, s katerimi sem se tudi sama soočila pri prevodu spremenljivk statistike kreditnih institucij, prinaša neusklajenost terminologije, neobstoj nekaterih pojavov ter izrazi, ki jih

v Sloveniji še ne poznamo. Poleg tega pa razvoj strukturne statistike podjetij odpira vprašanje medsebojne neuskladenosti terminologije posameznih področij statistike.

Za zbiranje, obdelavo in posredovanje podatkov strukturne statistike podjetij so zadolženi nacionalni statistični uradi. Uredba o strukturi statistiki podjetij dopušča, da nacionalne institucije same izberejo optimalno kombinacijo različnih virov podatkov, le da izpolnjujejo pogoje o kakovosti podatkov. Pri tem je zelo pomembno, da nacionalni statistični uradi sodelujejo z raznimi državnimi institucijami, ki imajo razpoložljive administrativne vire in tako omogočijo lažje in hitrejše zbiranje ter znižajo stroške zbiranja, poleg tega pa je tako tudi poročevalska obremenitev podjetij manjša.

Eno izmed področij, ki ga spremlja strukturna statistika podjetij, je tudi področje finančnih storitev. Zaradi razvoja enotnega finančnega prostora, liberalizacije finančnih storitev in prostega pretoka kapitala ter uvedbe enotnega denarja postajajo informacije o strukturi, dejavnosti in uspešnosti finančnega sektorja vse pomembnejše. Zato je pomemben razvoj strukturne statistike podjetij tudi na področju kreditnih institucij in drugih finančnih storitev. Pravni okvir za statistiko kreditnih institucij predstavlja aneks 6 uredbe o strukturi statistiki podjetij, ki pa uradno še ni bil sprejet. Vendar kljub temu, da aneks 6 še ni bil formalno sprejet, države članice že pospešeno uvajajo in zbirajo podatke za statistiko kreditnih institucij.

Razvoj statistike kreditnih institucij predstavlja tudi za Slovenijo pomembno in zahtevno nalogo. Informacije o storitvah kreditnih institucij in drugih finančnih storitvah so prav tako pomembne tudi za Slovenijo, saj z razvojem in liberalizacijo trga finančnih storitev narašča pomen finančnih storitev tudi pri nas. V okviru diplomskega dela sem analizirala razpoložljivost obstoječih virov v Sloveniji za spremenljivke statistike kreditnih institucij. Namen analize je bil ugotoviti, ali je mogoče dobiti podatke za spremenljivke statistike kreditnih institucij v že obstoječih virih. Kot ugotavlja Eurostat, je razpoložljivost podatkov za spremenljivke statistike kreditnih institucij na splošno dobra in ti podatki so kakovostni. To pripisuje nadzoru poslovanja kreditnih institucij s strani nacionalnih centralnih bank. Tudi sama sem prišla do istih ugotovitev za podatke statistike kreditnih institucij v Sloveniji. Okvirna analiza je pokazala, da je razpoložljivost obstoječih virov dobra tudi v Sloveniji, predvsem za spremenljivke iz računovodskih izkazov. Torej predstavljajo računovodski izkazi kreditnih institucij glavni vir za statistiko kreditnih institucij. Med prednosti računovodskih izkazov spadajo predvsem pravočasnost in standardizirana oblika. Poleg računovodskih izkazov sta pomembna vira tudi Poslovni register Slovenije in Statistični register delovno aktivnega prebivalstva.

Kljub dobri razpoložljivosti podatkov za spremenljivke statistike kreditnih institucij menim, da predstavlja strukturna statistika podjetij zelo težko in zahtevno razvojno nalogo za same statistične urade. Zato je za izvajanje in nadaljnji razvoj strukturne statistike podjetij pomembno sodelovanje statistike s strokovnjaki drugih področij, kot so računovodstvo, bančništvo in druga.

LITERATURA

1. Banovec Tomaž: Elementi za pripravo plana za prevzem statistične ureditve Evropskih skupnosti Slovenian Statistical Aquis 1998-2002. Zbornik referatov 8. mednarodnega statističnega posvetovanja Statistična podpora pogajanjem Republike Slovenije z Evropsko Unijo in Strukturni skladi. Statistični dnevi Radenci 1998. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 1998, str. 28-44.
2. Bavdaž Mojca: Uporaba računovodskih informacij za ekonomsko-statistične kategorije proizvodnje v strukturi statistiki podjetij in nacionalnih računih. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 111 str.
3. Bregar Lea, Ograjenšek Irena, Bavdaž Mojca: Ekonomska statistika 2000. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 292 str.
4. Bregar Lea, Bavdaž Mojca: Structural Business Statistics and the Role of Meta Database in its Development. Zbornik referatov 10. mednarodnega statističnega posvetovanja Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno delovanje. Statistični dnevi Radenci 2000. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2000, str. 528-538.
5. Bregar Lea, Bavdaž Mojca: Strukturne statistike podjetij. Gradivo za objavo. Ljubljana, 2001. 54 str.
6. Borak Neven: Finančna regulacija po vstopu v Evropsko unijo. [URL: <http://www.gov.si/zmar/sgrs/diskusij/borak.html#vrh>], februar 2000.
7. Data collection from PHARE countries on insurance services, credit institutions and pension funds, Doc. Eurostat/D2/SBSPHARE/Nov01/doc3/EN. Luxembourg: Eurostat, 2001.
8. Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions. Eurostat, 2001. 80 str.
9. Exchange of methodological practices. Meeting of the working group: Structural Business Statistics – Quality issues, Doc. Eurostat/D2/SBS/OCT01/Q03/EN. Luxembourg: Eurostat, 2001.
10. Gorjan Nataša: Vloga strukturne statistike podjetij pri spremljanju poslovanja slovenskega gospodarstva. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2001.[URL: <http://www.sigov.si/zrs/eng/rad01/r29.doc>].
11. Gorjan Nataša: Use of Administrative Sources in Slovenia. Working Group Meeting on Structural Business Statistics in Phare Countries, Riga (Latvia), 29-30 March 2001. Statistični urad Republike Slovenije, 2001a. [URL:http://forum.europa.eu.int/Public/irc/dsis/candidate/library?|=meetings/structura_l_statistics/working_meeting_2001&vm=detailed&sb=Title].
12. Implementation of the SBS Quality Regulation. Meeting of the working group: Structural Business Statistics – Quality issues, Doc. Eurostat/D2/SBS/OCT01/Q02/EN. Luxembourg: Eurostat, 2001. 17 str.
13. Jančar Matej: Majhne banke v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 42 str.

14. Križman Irena: Določanje prioritet v slovenski državni statistiki. Zbornik referatov posvetovanja statistikov Slovenija-Statistika-Evropska unija, Radenci 1994. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 1994, str. 53-60.
15. Letni program statističnih raziskovanj za leto 2002 – razvojne naloge, SURS. [URL: <http://www.sigov.si/zrs/statsvet/razv2002.doc>], 10. 02. 2002
16. Methodological Manual for Statistics on Credit Institutions. Version 1.6. Eurostat, 2000. 204 str.
17. Murn Dušan: Slovenska denarna in bančna statistika in statistične zahteve Evropske centralne banke. Zbornik referatov 10. mednarodnega statističnega posvetovanja Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno delovanje. Statistični dnevi Radenci 2000. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2000, str. 589-598.
18. Ribnikar Ivan: Finančne institucije. Bančni vestnik, Ljubljana, 1996, 12, str. 43-45.
19. Ribnikar Ivan: Kreditne institucije. Bančni vestnik, Ljubljana, 1998, 6, str. 59-60.
20. Special Feature on Banking. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities and Eurostat, 2001. 99 str.
21. Vesnaver Luka: Poslovanje bančnega sistema v letu 1999. Delovni zvezek. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2000. 51 str.
22. Zabukovec Branko: Evropeizacija državne statistike v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 42 str.

VIRI

1. Bregar Lea: Študija izvedljivosti. Demografija podjetij: metodološka analiza. Prva delovna verzija. Ekonomska fakulteta in SURS, oktober 2000. 17 str.
2. Commission Regulation (EC) No 1618/99 of 23 July 1999 concerning the criteria for the evaluation of quality of structural business statistics.
3. Commission Regulation (EC) No 2699/98 of 17 December 1998 concerning the derogations to be granted for structural business statistics.
4. Commission Regulation (EC) No 2700/98 of 17 December 1998 concerning the definitions of characteristics for structural business statistics.
5. Commission Regulation (EC) No 2701/98 of December 1998 concerning the series of data to be produced for structural business statistics.
6. Commission Regulation (EC) No 2702/98 of 17 December 1998 concerning the technical format for the transmission of structural business statistics.
7. Council Directive 86/635/EEC of 8 December 1986 on annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions, Official Journal L 372, 31/12/86.
8. Council Regulation (EC, Euratom) No 58/97 of 20 December 1996 concerning structural business statistics.

9. Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions, Official Journal L 126, 26/05/2000.
10. Evroterm. Večjezični slovar izrazov Evropske unije.
[URL: <http://www.sigov.si/evroterm/>], 10. 03. 2002.
11. Poročilo Statističnega urada Republike Slovenije o delu in uresničevanju nacionalnega programa statističnih raziskovanj v letu 2000 (Poročevalec državnega zbora RS, št. 36/01).
12. Priročnik: Slovenija in Evropska unija. Služba Vlade Republike Slovenije za evropske zadeve, Sektor za prevajanje.
[URL: http://www.sigov.si/svez/slo/_doc/_general/prirocnik.pdf], 10. 03. 2002.
13. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics. Brussels: Commission of the European Communities, 2001. 31 str.
14. Sklep o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 39/99, spremembe sklepa št. 50/99, 63/99, 102/00).
15. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1993. 209 str.
16. Slovenski računovodski standardi 2002 (Uradni list RS, št. 107/01).
17. Standardna klasifikacija dejavnosti 2002, SURS.
[URL: <http://www.sigov.si/zrs/slo/index.htm>], 12. 02. 2002.
18. Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev (Uradni list RS, št. 56/98).
19. Zakon o bančništvu (Uradni list RS, št. 7/99).
20. Zakon o državni statistiki. (Uradni list RS, št. 45/95, 9/01 – spremembe in dopolnitve).
21. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 11/01).

PRILOGE

PRILOGA 1: Področja klasifikacije dejavnosti NACE Rev. 1, ki jih zajema strukturna statistika podjetij¹⁶

- A - Kmetijstvo, lov, gozdarstvo
- B - Ribišstvo
- **C - Rudarstvo**
- **D - Predelovalne dejavnosti**
- **E - Oskrba z elektriko, plinom in vodo**
- **F - Gradbeništvo**
- **G - Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe**
- **H - Gostinstvo**
- **I - Promet, skladiščenje in zveze**
- **J - Finančno posredništvo**
- **K - Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve**
- L - Dejavnosti javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje
- **M - Izobraževanje**
- **N - Zdravstvo in socialno varstvo**
- **O - Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti**
- P - Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem
- Q - Ekstrateritorialne organizacije in združenja.

¹⁶ Previde povzemam po Standardni klasifikaciji dejavnosti, ki je do četrte ravni razčlenitve usklajena s klasifikacijo dejavnosti NACE Rev. 1. Področja, ki jih pokriva strukturna statistika podjetij, so poudarjena.

PRILOGA 2: Spremenljivke, ki so bile zajete v analizo v okviru projekta StatCOP98

Šifra	Ime spremenljivke	Pogostost zbiranja, enota opazovanja	Splošni modul	Industrija	Trgovina	Gradbeništvo
11 11 0	Število podjetij <i>Number of enterprises</i>	Leto podjetje				
11 12 0	Število rojstev <i>Number of births of enterprises</i>	Leto podjetje				
11 13 0	Število smrti <i>Number of deaths of enterprises</i>	Leto podjetje				
11 21 0	Število lokalnih enot <i>Number of local units</i>	Leto lokalna enota				
11 31 0	Število enot enovrstne dejavnosti (KAU) <i>Number of kind of activity units</i>	Leto KAU				
12 11 0	Promet <i>Turnover</i>	Leto podjetje				
		Več let regija				
		Leto KAU				
12 12 0	Vrednost proizvodnje <i>Production value</i>	Leto podjetje				
		Leto KAU				
12 13 0	Bruto trgovska marža <i>Gross margin on goods for resale</i>	Leto podjetje				
12 14 0	Dodana vrednost v osnovnih cenah <i>Value-added at basic prices</i>	Leto podjetje				
12 15 0	Dodana vrednost po stroških faktorjev <i>Value-added at factor cost</i>	Leto podjetje				
12 16 0	- <i>Income from ordinary activities</i>	Pilot				
12 17 0	Bruto poslovni presežek <i>Gross operating surplus</i>	Leto podjetje				
12 18 0	- <i>Financial surplus</i>	Pilot				
12 19 0	- <i>Gross ordinary surplus</i>	Pilot				
12 20 0	- <i>Profit or loss for the year</i>	Pilot				
13 11 0	Vse nabave <i>Total purchases of goods and services</i>	Leto podjetje				
13 12 0	Nabave blaga in storitev za nadaljnjo prodajo v nespremenjeni obliki <i>Purchases of goods and services purchased for resale in the same condition as received</i>	Leto podjetje				
13 13 1	Plačila agencijam za delavce <i>Payments for agency workers</i>	Leto podjetje				
13 21 0	Sprememba vseh zalog <i>Change in stock of goods and services</i>	Leto podjetje				
13 21 1	Sprememba zalog blaga in storitev za nadaljnjo prodajo v nespremenjeni obliki <i>Change in stock of goods and services purchased for resale in the same condition as received</i>	Leto podjetje				

13 21 3	Sprememba zalog končnih proizvodov in nedokončane proizvodnje <i>Change in stock of finished products and work in progress manufactured by the unit</i>	Leto podjetje				
13 31 0	Stroški zaposlenih <i>Personnel costs</i>	Leto podjetje				
13 32 0	Plače <i>Wages and salaries</i>	Leto podjetje				
		Leto regija				
		Leto KAU				
13 33 0	Stroški socialne varnosti <i>Social security costs</i>	Leto podjetje				
13 41 0	Stroški poslovanja, povezani z zgradbami in opremo <i>Operating cost linked to buildings and equipment</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
13 41 1	Plačila za dolgoročni najem in poslovni najem <i>Payments for long-term rental and operational leasing of goods</i>	Leto podjetje				
13 42 0	Stroški prodaje <i>Cost of selling</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
13 43 0	Drugi stroški poslovanja <i>Other operating costs</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
14 11 0	- <i>Turnover from intra-Community deliveries of goods and services</i>	Pilot				
14 12 0	- <i>Turnover from extra-Community exports of goods and services</i>	Pilot				
14 21 0	- <i>Intra-Community acquisitions of goods and services</i>	Pilot				
14 22 0	- <i>Extra-Community imports of goods and services</i>	Pilot				
15 11 0	Bruto investicije v opredmetena sredstva <i>Gross investment in tangible goods</i>	Leto podjetje				
		Leto regija				
		Leto KAU				
		Pilot				
15 12 0	Bruto investicije v zemljišča <i>Gross investment in land</i>	Leto podjetje				
15 13 0	Bruto investicije v obstoječe zgradbe in konstrukcije <i>Gross investment in existing buildings and structures</i>	Leto podjetje				
15 14 0	Bruto investicije v gradnjo in adaptacijo objektov <i>Gross investment in construction and alternation of buildings</i>	Leto podjetje				
15 15 0	Bruto investicije v stroje in opremo <i>Gross investment in machinery and equipment</i>	Leto podjetje				
15 21 0	Prodaja opredmetenih investicijskih sredstev <i>Sales of tangible investment goods</i>	Leto podjetje				
15 31 0	Vrednost opredmetenih sredstev, pridobljenih s finančnim najemom <i>Value of tangible goods acquired through financial leasing</i>	Leto podjetje				

15 41 0	- <i>Acquisitions of intangible fixed assets</i>	Pilot				
15 42 0	Bruto investicije v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice <i>Gross investment in concession, patents, licences, trade marks and similar rights</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
15 43 0	- <i>Marketing expenditure</i>	Pilot				
15 44 1	Investicije v kupljeno programsko opremo <i>Investment in purchased software</i>	Več let podjetje				
15 44 2	Investicije v programsko opremo, razvito v enoti <i>Investment in software produced by the unit</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
15 61 0	- <i>Purchases of shares and participating interests</i>	Pilot				
15 62 0	- <i>Sales of shares and participating interests</i>	Pilot				
16 11 0	Delovno aktivno prebivalstvo <i>Number of person employed</i>	Leto podjetje				
		Leto regija				
		Leto KAU				
16 13 0	Zaposlene osebe <i>Number of employees</i>	Leto podjetje				
16 13 1	Zaposlene osebe z delovnim časom, krajšim od polnega <i>Number of part-time employees</i>	Leto podjetje				
		Več let podjetje				
16 13 2	Vajenci <i>Number of apprentices</i>	Leto podjetje				
		Več let podjetje				
16 13 5	Zaposlene osebe, ki delajo na domu <i>Number of homeworkers</i>	Več let podjetje				
16 14 0	Število zaposlenih oseb na osnovi ekvivalenta opravljenih ur (FTE) <i>Number of employees in full-time equivalent units</i>	Leto podjetje				
16 15 0	Število opravljenih ur zaposlenih oseb <i>Number of hours worked by employees</i>	Leto podjetje				
17 11 0	- <i>Number of enterprises having an association or cooperation agreement with other enterprises</i>	Pilot				
17 31 0	- <i>Information on forms of trading by enterprises</i>	Pilot				
17 32 0	Število prodajaln <i>Number of retail stores</i>	Več let podjetje				
17 33 0	Kategorije prodajnega prostora prodajaln po velikosti <i>Category of sales space for retail stores engaged in retail trade</i>	Več let podjetje				
17 33 1	Prodajni prostor <i>Sales space</i>	Več let regija				
17 34 0	Število fiksnih stojnic (kioskov) <i>Number of fixed market stands and/or stalls</i>	Več let podjetje				
18 10 0	Predmet iz naslova kmetijstva, gozdarstva, ribištva in industrijske dejavnosti <i>Turnover from agriculture, forestry, fishing and industrial activities</i>	Leto podjetje				

18 11 0	Promet iz naslova osnovne dejavnosti (na ravni štirimestne šifre NACE Rev.1) <i>Turnover from the principal activity at the NACE Rev.1 4-digit level</i>	Leto podjetje				
18 12 0	Promet iz naslova industrijske dejavnosti <i>Turnover from industrial activities</i>	Leto podjetje				
18 12 1	Promet iz naslova industrijske dejavnosti razen gradbeništva <i>Turnover from industrial activities excluding construction</i>	Leto podjetje				
18 12 2	Promet iz naslova gradbeništva <i>Turnover from construction activities</i>	Leto podjetje				
18 13 0	Promet iz naslova trgovine <i>Turnover from trading activities of purchase and resale</i>	Leto podjetje				
18 14 0	Promet iz naslova posredovanja (agenti) <i>Turnover from intermediary activities (agents)</i>	Leto podjetje				
18 15 0	Promet iz naslova storitvenih dejavnosti <i>Turnover from service activities</i>	Leto podjetje				
18 16 0	Promet iz naslova trgovskih dejavnosti (nabava, prodaja, posredništvo) <i>Turnover from trading activities of purchase and resale and from intermediary activities</i>	Leto podjetje				
18 21 0	- <i>Breakdown of turnover by product (according to Section G of CPA)</i>	Več let podjetje				
18 31 0	Promet iz naslova gradnje visokih objektov <i>Turnover from building</i>	Leto podjetje				
18 32 0	Promet iz naslova gradnje nizkih objektov <i>Turnover from civil engineering</i>	Leto podjetje				
20 11 0	Nabave energijskih proizvodov (vrednost) <i>Purchases of energy products (in value)</i>	Leto podjetje				
20 21 0	Nabave trdega premoga (vrednost) <i>Purchases of hard coal (in value)</i>	Več let podjetje				
20 22 0	Nabave koksa (vrednost) <i>Purchases of coke (in value)</i>	Več let podjetje				
20 23 0	- <i>Purchases of patent fuels(in value)</i>	Več let podjetje				
20 24 0	Nabave plinskega olja (vrednost) <i>Purchases of gas (in value)</i>	Več let podjetje				
20 25 0	Nabave težkega kurilnega olja (vrednost) <i>Purchases of heavy fuel oil (in value)</i>	Več let podjetje				
20 26 0	Nabave drugih naftnih proizvodov (vrednost) <i>Purchases of other petroleum products (in value)</i>	Več let podjetje				
20 27 0	Nabave zemeljskega plina (vrednost) <i>Purchases of natural gas (in value)</i>	Več let podjetje				
20 28 0	- <i>Purchases of derived gas (in value)</i>	Več let podjetje				
20 29 0	Nabave obnovljenih energetskega virov (vrednost) <i>Purchases of renewable energy sources (in value)</i>	Več let podjetje				
20 30 0	Nabave toplotne energije (vrednost) <i>Purchases of heat (in value)</i>	Več let podjetje				

20 31 0	Nabave električne energije (vrednost) <i>Purchases of electricity (in value)</i>	Več let podjetje				
21 11 0	Investicije v opremo in objekte za nadzor onesnaževanja ter v posebne pripomočke za preprečevanje onesnaževanja <i>Investment in equipment and plant for pollution control, and special anti-pollution accessories</i>	Leto podjetje				
21 12 0	- <i>Investment in equipment and plant linked to cleaner technology ("integrated technology")</i>	Pilot				
21 14 0	- <i>Total current expenditure on environmental protection</i>	Pilot				
22 11 0	Skupni notranji izdatki za R&R <i>Total intramural R&D expenditure</i>	Leto podjetje				
22 12 0	Vsi zaposleni v R&R <i>Total number of R&D personnel</i>	Leto podjetje				
23 11 0	Plačila podizvajalcem <i>Payments to subcontractors</i>	Več let podjetje				
23 12 0	- <i>Income from subcontracting</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
25 11 1	Trgovci na drobno-odstotni delež prometa <i>Resale traders: retail trades-percentage share of turnover</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
25 11 2	Profesionalni porabniki (trgovci na debelo, ostali) – odstotni delež prometa <i>Professional users (wholesalers, others) – percentage share of turnover</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
25 11 3	Končni porabniki (trgovina na drobno) – odstotni delež prometa <i>Final consumers (retail trade activity) – percentage share of turnover</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
25 21 1	Trgovci na debelo in skupine – odstotni delež nabav <i>Wholesalers, purchasing groups – percentage share of purchases</i>	Več let podjetje				
		Pilot				
25 21 2	Proizvajalci – odstotni delež nabav <i>Producers – percentage share of purchases</i>	Več let podjetje				
		Pilot				

Vir: Bregar, Bavdaž: Strukturne statistike podjetij, 2001.

PRILOGA 3: Seznam spremenljivk statistike kreditnih institucij, z navedbo glavnega vira in tipa spremenljivk

Šifra	Ime spremenljivke	Glavni vir	Tip spremenljivke
	Strukturni podatki <i>Structural data</i>		
<u>11 11</u> <u>0¹⁷</u>	Število podjetij <i>Number of enterprises</i>	PRS	Osnovna
11 11 1	Število podjetij glede na pravni status <i>Number of enterprises broken down by legal status</i>		Izvedena
11 11 4	Število podjetij glede na sedež matičnega podjetja <i>Number of enterprises broken down by residence of the parent enterprise</i>	PRS delno	Osnovna
11 11 6	Število podjetij po velikosti razredov bilančne vsote <i>Number of enterprises broken down by size classes of the balance sheet total</i>		Izvedena
11 11 7	Število podjetij po vrstah kreditnih institucij <i>Number of enterprises broken down by category of credit institutions</i>		Izvedena
<u>11 21 0</u>	Število lokalnih enot (Regija) <i>Number of local units</i>	PRS	Osnovna
11 41 1	Skupno število podružnic glede na lokacijo zunaj območja EEA <i>Total number of branches broken down by location in non-EEA countries</i>	Nerazpoložljiv vir	Osnovna
11 51 0	Skupno število hčerinskih podjetij glede na lokacijo v drugih državah <i>Total number of financial subsidiaries broken down by location in other countries</i>	Nerazpoložljiv vir	Osnovna
	Računovodski podatki iz izkaza uspeha <i>Accounting data: profit and loss account</i>		
42 11 0	Prihodki od obresti in podobni prihodki <i>Interest receivable and similar income</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 11 1	Prihodki od obresti in podobni prihodki od vrednostnih papirjev s fiksnim donosom <i>Interest receivable and similar income arising from fixed-income securities</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 12 0	Odhodki za obresti in podobni stroški <i>Interest payable and similar charges</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 12 1	Odhodki za obresti in drugi odhodki povezani z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji <i>Interest payable and similar charges linked to debt securities in issue</i>	Izkaz uspeha	Osnovna

¹⁷ Podčrtane šifre nakazujejo splošne spremenljivke iz aneksa 1.

42 13 0	Prihodki od vrednostnih papirjev <i>Income from securities</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 13 1	Prihodki od delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivim donosom <i>Income from shares and other variable-yield securities</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 14 0	Prejete provizije <i>Commission receivable</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 15 0	Dane provizije <i>Commission payable</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 20 0	Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov <i>Net profit or net loss on financial operations</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 31 0	Drugi poslovni prihodki (prihodki od poslovanja) <i>Other operating income</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 32 0	Splošni upravni stroški <i>General administrative expenses</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 32 2	Drugi upravni stroški <i>Other administrative expenses</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 33 0	Drugi poslovni odhodki (odhodki poslovanja) <i>Other operating charges</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 35 0	Popravki vrednosti posojil in predujmov ter rezervacij za potencialne obveznosti in druge pogodbene obveznosti <i>Value adjustment and value readjustment in respect of loans and advances and provisions for contingent liabilities and for commitments</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 36 0	Drugi popravki vrednosti <i>Other value adjustment and value readjustment</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 40 0	Dobiček ali izguba iz rednega poslovanja <i>Profit or loss on ordinary activities</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 50 0	Izreden dobiček ali izguba <i>Extraordinary profit or loss</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 51 0	Vsi davki (davek iz dobička, davek iz dobička zunaj rednega delovanja, drugi davki) <i>All taxes (tax on profit or loss on ordinary activities, tax on extraordinary profit or loss, other taxes)</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
42 60 0	Dobiček ali izguba v poslovnem letu <i>Profit or loss for the financial year</i>	Izkaz uspeha	Osnovna
<u>12 12 0</u>	Vrednost proizvodnje <i>Production value</i>	Izkaz uspeha	Izvedena
<u>13 11 0</u>	Vse nabave proizvodov in storitev <i>Total purchases of goods and services</i>	Izkaz uspeha	Izvedena
<u>13 31 0</u>	Stroški zaposlenih <i>Personnel costs</i>	Izkaz uspeha	Izvedena
<u>12 14 0*</u>	Dodana vrednost v osnovnih cenah* ¹⁸ <i>Value added at basic cost</i>		
<u>12 15 0</u>	Dodana vrednost po stroških faktorjev <i>Value added at factor cost</i>	Izkaz uspeha	Izvedena
<u>15 11 0</u>	Bruto investicije v opredmetena sredstva <i>Gross investment in tangible goods</i>	Nerazpoložljiv vir	Osnovna

¹⁸ Zvezdica označuje izbirne spremenljivke.

	Računovodski podatki iz bilance stanja <i>Accounting data: balance sheet</i>		
43 11 0	Posojila in predujmi strankam <i>Loans and advances to customers</i>	Bilanca stanja	Osnovna
43 21 0	Dolгови do strank <i>Amounts owed to customers</i>	Bilanca stanja	Osnovna
43 29 0	Kapital skupaj ali celotni kapital <i>Total of capital and reserves</i>	Bilanca stanja	Osnovna
43 30 0	Bilančna vsota <i>Balance sheet total</i>	Bilanca stanja	Osnovna
43 31 0	Bilančna vsota glede na sedež matičnega podjetja <i>Balance sheet total broken down according to the residence of the parent enterprise</i>		Izvedena
43 32 0	Bilančna vsota glede na pravni status <i>Balance sheet total broken down by legal status</i>		Izvedena
	Podatki po proizvodih (CPA) <i>Data by product</i>		
44 11 0*	Prejete obresti in podobni prihodki, razčlenjeni po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA* <i>Interest receivable and similar income broken down by (sub)categories of the CPA</i>	–	–
44 12 0*	Dane obresti in podobni odhodki, razčlenjeni po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA* <i>Interest payable and similar charges broken down by (sub)categories of the CPA</i>	–	–
44 13 0*	Prejete provizije, razčlenjene po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA* <i>Commission receivable broken down by (sub)categories of the CPA</i>	–	–
44 14 0*	Dane provizije, razčlenjene po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA* <i>Commission payable broken down by (sub)categories of the CPA</i>	–	–
	Podatki o internacionalizaciji <i>Data on internationalisation</i>		
45 11 0	Geografska struktura celotnega števila podružnic v državah EEA <i>Geographical breakdown of the total number of EEA branches</i>	–	Izvedena
45 21 0	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov <i>Geographical breakdown of interest receivable and similar income</i>	–	Izvedena
45 22 0	Geografska struktura bilančne vsote <i>Geographical breakdown of balance sheet total</i>	–	Izvedena

45 31 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih "via freedom to provide services business"* <i>Geographical breakdown of interest receivable and similar income via freedom to provide services business (in other EEA Countries)</i>	–	–
45 41 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih v podružnicah (v državah izven območja EEA)* <i>Geographical breakdown of interest receivable and similar income via branch business (in non-EEA countries)</i>	–	–
45 42 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih "via freedom to provide services business"* <i>Geographical breakdown of interest receivable and similar income via the freedom to provide services business (in non-EEA countries)</i>	–	–
	Podatki o zaposlenosti <i>Data on employment</i>		
16 11 0	Delovno aktivno prebivalstvo (Regija) <i>Number of persons employed</i>	SRDAP	Osnovna
16 11 1	Delovno aktivno prebivalstvo po vrstah kreditnih institucij <i>Number of persons employed broken down by category of credit institutions</i>		Izvedena
16 13 0	Zaposlene osebe <i>Number of employees</i>	SRDAP	Osnovna
16 14 0	Število zaposlenih oseb na osnovi ekvivalenta opravljenih ur <i>Number of employees in full-time equivalent units</i>		Osnovna
13 32 0*	Plače* (Regija) <i>Wages and salaries</i>	Bilanca stanja	Osnovna
	Ostali podatki <i>Residual data</i>		
47 11 0*	Število računov, razčlenjenih po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA* <i>Number of accounts broken down by (sub)categories of the CPA</i>	–	–
47 12 0*	Število posojil in predujmov, razčlenjenih po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA* <i>Number of loans and advances to customers broken down by (sub)categories of the CPA</i>	–	–
47 13 0	Število bančnih avtomatov v lasti kreditnih institucij <i>Number of automatic teller machines (ATM) owned by credit institutions</i>		Osnovna

Vir: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics, Brussels: 25. 1. 2001. Annex 6, Section 4, str. 10.

PRILOGA 4: Uporabljene kratice

APP	Agencija Republike Slovenije za plačilni promet
BDP	Bruto domači proizvod
BNP	Bruto nacionalni proizvod
CPA	Klasifikacija proizvodov po dejavnosti (<i>angl. Classification of Products by Activities</i>)
CEFTA	Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini (<i>angl. Central European Free Trade Agreement</i>)
ECB	Evropska centralna banka (<i>angl. European Central Bank</i>)
EKD	Enotna klasifikacija dejavnosti
EEA	Evropski gospodarski prostor (<i>angl. European Economic Area</i>)
EEC	Evropska gospodarska skupnost (<i>angl. European Economic Community</i>)
EFTA	Evropsko združenje za prosto trgovino (<i>angl. European Free Trade Association</i>)
EMU	Evropska monetarna unija (<i>angl. European Monetary Union</i>)
ESA	Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov (<i>angl. European System of National and Regional Accounts</i>)
EU	Evropska unija
EUR	Euro (valuta EU)
GATS	Splošni sporazum o trgovini s storitvami (<i>angl. General Agreement on Trade and Services</i>)
HKS	Hranilno-kreditna služba
ISIC	Mednarodna standardna klasifikacija dejavnosti Organizacije združenih narodov (<i>angl. International Standard Industrial Classification of all Economic Activities</i>)
MFI	Denarne finančne institucije (<i>angl. Monetary Financial Institutions</i>)
MRS	Mednarodni računovodski standardi
NACE	Klasifikacija dejavnosti v Evropski uniji (<i>angl. Classification of Economic Activities in the European Community</i>)
NIP	Nomenklatura industrijskih proizvodov
NUTS	Klasifikacija teritorialnih enot (<i>angl. Nomenclature of territorial units statistics</i>)
OECD	Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (<i>angl. Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
PRS	Poslovni register Slovenije
RS	Republika Slovenija
SKD	Standardna klasifikacija dejavnosti
SNA	Sistem nacionalnih računov (<i>angl. System of National Accounts</i>)
SRDAP	Slovenski register delovno aktivnega prebivalstva
SRS	Slovenski računovodski standardi
SURS	Statistični urad Republike Slovenije

